

Nº 5/1959.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y r e l -
s e s framställning till Ålands landsting med
förslag till landskapslag om inlösen av vissa
legoområden i landskommunerna.

Den 16 augusti 1958 utfärdades i riket ett antal lagar, som tillsammans bilda en helt ny kolonisationslagstiftning. Till dem ansluter sig också en lag om inlösen av vissa legoområden i landskommunerna (FFS 361/58). Landstinget antog senaste höstsession på landskapsstyrelsens framställning landskapslagen om disposition av jord, landskapslagen om jorddispositions lån och landskapslagen om ikraftträdande av landskapslagen om disposition av jord, vilka motsvara rikets jorddispositions lag, lagen om jorddispositions lån och lagen om åtgärder, anslutna till kolonisationslagstiftningens upphävande. Av övriga till rikets nya kolonisationslagstiftning hörande lagar borde ytterligare antagas en landskapslag, motsvarande lagen om inlösen av vissa legoområden i landskommunerna, medan lagarna om samfällda betesområden och om samfällda kolonisationsskogar reglera verksamhet, som icke anses tillämplig i landskapet. Lagarna om disposition av statens jord kunde beaktas vid en framtida revision av stadgandena om landskapets jordegendomar. Landskapsstyrelsen anser dock, att en kolonisation av landskapets jord i sådan omfattning, som avses i nämnda rikslagar beträffande statens mark, knappast här kan komma ifråga, då landskapets enskilda budget i huvudsak bör balanseras med inkomster från jordegendomarna.

Det har icke varit möjligt att anskaffa utredning om, huru många arrendelägenheter det kan finnas i landskapet av det slag, som den föreslagna lagstiftningen berör. Det är dock sannolikt, att antalet är rätt ringa. Inlösningsanspråk skall emellertid enligt 50 § framställas i princip inom ett år från lagens ikraftträdande, varför avsikten är, att framtida oklarhet huruvida inlösningsrätt föreligger eller icke såvitt möjligt skall undvikas. Vissa undantag från denna regel stadgas dock i 50 och 87 §§.

Vid uppgörandet av föreliggande lagförslag har landskapsstyrelsen följt rikets motsvarande lag i allt väsentligt. Lagen innehåller i många stycken stadganden, som falla utom landskapets lagstiftningsbehörighet, och en stor del av övriga bestämmelser gälla landskapets deltagande i med inlösningsförfarandet förenade kostnader. De sistnämnda bestämmelserna måste givetvis ur kompensationssynpunkt följa i riket gällande stadganden, där icke landskapets särförhållanden orsaka undantag. Av skärgårdsförhållandena påkallade ekonomiska lättnader synas

dock kunna åstadkommas också inom ramen för i riket gällande normer.

Den nya lagstiftningen om inlösen av legoområden är avsedd att dels täcka alla de fall, där inlösningsrätt enligt tidigare lagstiftning gällt, dels att gälla också andra med bostadsbyggnad bebyggda lägenheter eller vissa områden, vilka äro avsedda för idkande av fiske eller gårdsbruk eller att huvudsakligen användas för bostadsändamål. Också i sådana fall, där ett verkligt legoavtal icke föreligger utan blott ett besittningsförhållande, skulle inlösningsrätt föreligga, under förutsättning att denna besittningsrätt icke anknyter till ett annat rättsförhållande av större ekonomiskt intresse, såsom en arbetares besittningsrätt till arbetsgivarens bostadsbyggnad.

Inlösningsrätten tillkommer enligt förslaget en eller flera enskilda personer eller registrerad ideell förening. Utöver i riket stadgade förutsättningar har i förslaget införts ett krav på åländsk hembygdsrätt för sökande eller för förenings styrelse.

I förslaget har förutsatts, att staten icke mera i sin ägo har områden, på vilka ett i lagförslaget avsett legoförhållande skulle existera. På landskapets mark finnas däremot ett antal sådana legotagare, som enligt lagförslaget vore berättigade till inlösen, eller som äro principiellt likställda med sådana legotagare. Ehuru landskapsstyrelsen icke i förslaget intagit någon motsvarighet till 19 § 3 mom. i rikets lag, är det landskapsstyrelsens avsikt, att vid uppgörande av dispositionsplaner för landskapets egendomar beakta sådana legotagares inlösningsanspråk. Däremot anser landskapsstyrelsen, att stadgandena i rikets lag om trävarubolags skogsmarker icke fordra någon motsvarighet i förslaget.

Stadgandet i 36 § om soldattorp har intagits i förslaget, ehuru det är sannolikt, att något besittningsförhållande av denna art icke finnes i landskapet. Då det likväl kan förekomma, att sådana besittningsförhållanden ännu kvarstå, och då det vore skäl att i detta sammanhang få möjligen kvarstående soldattorp inlösta, bör stadgandet enligt landskapsstyrelsens åsikt ingå i förslaget.

Med stöd av det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande nedanstående

-3-

L a n d s k a p s l a g
om inlösen av vissa legoområden i landskommunerna.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Om allmänna förutsättningar för inlösen.

1 §.

Legotagare är berättigad att, i enlighet med vad i denna lag stadgas, i landskommun i sin ägo inlösa med boningshus bebyggt område, som av honom innehaves med legorätt och som är avsett för bedrivande av gårdsbruk eller fiske eller att huvudsakligen användas såsom bostadsområde. Likväl tillkommer legotagare lösningsrätt även i det fall, då orsaker, vilka icke bero av honom, böra anses hava förhindrat bygghandlet av boningshus på dylikt område, som är avsett att bebyggas. Vad i denna lag om legoområde är stadgat, tillämpas även i det fall, att legoområdet består av flera för gemensamt bruk lämpade lotter och ehuru de skulle besittas i stöd av olika legoavtal, likväl så, att endast en av dem bör vara försedd med boningshus eller avsedd att förses med sådant.

Då förefintligheten av legorätt icke kan påvisas, men i 1 mom. avsett, med boningshus försett område innehafts såsom legoområde, är beträffande området och dess innehavare i motsvarande mån gällande, vad i denna lag om legoområde och legotagare är stadgat. Är likväl besittning av området enbart avsett att utgöra ersättning för arbets- eller andra därmed jämförbara prestationer, beträffande vilka prestationsskyldigheten alltjämt fortgår, eller om besittningen eljest fast ansluter sig till ett sakägarna emellan gällande rättsförhållande av avsevärt större ekonomisk betydelse än besittningen, föreligger icke lösningsrätt.

Registrerad ideell förening är berättigad att, enligt vad i denna lag stadgas, i sin ägo inlösa legoområde, som föreningen innehar i landskommun och som vid denna lags ikraftträdande är bebyggt med föreningens egna byggnader, i den mån det erfordras för nyttjandet av dessa byggnader. Med avseende å dylik förening tillämpas, vad nedan stadgas om legotagare.

2 §.

Förutsättning för ovan i 1 § avsedd lösningsrätt är:

1) att legotagaren innehar åländsk hembygdsrätt eller, då legotagaren är en i 1 § 3 mom. nämnd förening, att föreningens styrelsemedlemmar inneha åländsk hembygdsrätt;

2) att legotagaren innehar eller åtminstone från den 1 januari 1945 eller, då legoområdet är beläget på landskapets jord, åtminstone från den 1 januari 1955 utan avbrott innehaft legoområdet eller en huvudsaklig del därav;

3) att, då fråga icke är om i 1 § avsett obebyggt legoområde, legotagaren eller, om de äro flere, minst en av dem stadigvarande bebor på legoområdet befintlig byggnad;

4) att en eller flere legotagare, då fråga är om bostadsområde, helt eller huvudsakligen äga på legoområdet befintlig bostadsbyggnad;

5) att legotagaren, då det i fall, som avses i 19 §, är fråga om ett större område än det legoområde, som skall inlösas för att huvudsakligen användas för gårdsbruk eller fiske, prövas vara i behov av området för gårdsbruk eller fiske och att han även eljest uppfyller i kolonisationslagstiftningen för jordtagare fastställda förutsättningar; samt

6) att inlösningsanspråket, med undantag för det i 87 § avsedda fallet, framställles inom i 50 § stadgad tid.

Såsom avbrott i legoförhållandet betraktas icke legorättens övergång, såvida denna icke föranlett i 3 § 1 mom. 1 punkten åsyftad påföljd, ej heller upphörande av legoförhållandet, ifall legotagaren därefter fått besitta området minst sex månader, utan att jordägaren vidtagit åtgärder för besittningens upphävande.

Ovannämnda i 1 mom. 3-5 punkterna stadgade förutsättningar erfordras icke, då fråga är om inlösen av i 1 § 3 mom. avsett legoområde, ej heller den i 1 mom. 3 punkten nämnda förutsättningen, då legotagaren är minderårig vid utgången av den för inlösningsanspråkets framställande stadgade tiden eller då annat giltigt skäl förhindrat legotagaren att stadigvarande bebo på legoområdet befintlig byggnad. Sådant annat giltigt skäl anses i det fall, att legorätten tillkommer delägare i dödsbo, hava varit för handen under den tid, som prövas åtgå för dödsboets utredning.

Förutsättning för lösningsrätt för arvinge till legotagare, som av ovan i 1 § 1 mom. nämnda orsaker varit förhindrad att bygga, är, att arvingen av samma orsaker varit förhindrad att bebygga legoområdet.

3 §.

Rätt till inlösen föreligger icke:

1) om legotagaren före utgången av den för inlösningsanspråkets framställande stadgade tiden genom utslag av domstol förverkat sin legorätt och dylikt utslag sedermera vinner laga kraft;

2) med avseende å område, vars innehavare i stöd av kolonisationslagstiftningen kan erhålla området i sin ägo;

3) med avseende å legoområde, som provas hava utgivits på lega på grund av jordägarens minderårighet, sjukdom eller annat dylikt giltigt skäl, liksom även därest legoförhållandet provas hava fortgått på grund av sådant skäl; ej heller

4) då fråga är om legoområdets inlösen till bostadslägenhet eller -tomt eller därmed jämförbart område, därest jordägaren på grund av inlösen skulle förlora område, på vilket befinner sig byggnad, som han stadigvarande bebor, eller vilket provas vara nödvändigt som bostad för honom eller hans familj under den närmaste framtiden, eller därest icke uti jordägarens ägo kvarblir ett område, som motsvarar minst i 26 § avsedd bostadslägenhet eller i 27 § avsedd bostadstomt.

Då äganderätten tillkommer delägare i dödsbo, anses i 1 mom. 3 punkten åsyftat annat giltigt skäl hava varit gällande under den tid, som provas åtgå för dödsboets utredning.

4 §.

Frågan om förutsättningarna för rätt till inlösen avgöres beträffande i 2 § 1 mom. 2-5 punkterna åsyftade förutsättningar med beaktande av såväl de vid utgången av den för inlösningsanspråkets framställande stadgade tiden rådande förhållandena som de förhållanden, vilka råda vid ärendets avgörande. I övrigt provas förutsättningarna för rätt till inlösen på grund av de förhållanden, som råda vid ärendets avgörande, försåvitt av stadgandena i denna lag ej annat för-
anledes.

Har jordägare, efter det denna lag trätt i kraft, vidtagit åtgärder, vilka provas uppenbart åsyfta ett förhinder av lösningsrätten och vilka föranleda ändringar i de förhållanden, på grund av vilka förutsättningarna för lösningsrätten provas, utgöra dylika ändringar icke hinder för inlösen.

5 §.

Jordägare och legotagare må inom den för framställande av inlösningsanspråk föreskrivna tiden, frivilligt överenskomma om legoområdets överlåtande i legotagarens ägo. Sådant avtal må med i 3 mom. nämnd verkan ingås även senare, försåvitt anspråket på inlösen av området framställts inom den ovan omförmälda tiden. Jordägare och legotagare må inom sagda tid överenskomma även därom, att legoområdet överlåtes i jordägarens besittning, ävensom, efter det anspråket på inlösen framställts, därom, att legoförhållandet fortsättes.

Utan hinder av vad i 22 § är stadgat, må vederbörande överenskomma om överlåtande av byggnad i legotagarens eller jordägarens ägo ävensom

om byggnadens bortflyttande eller kvarblivande på dess tidigare plats.

Avtal, som berör ovan i 1 och 2 mom. åsyftad överlåtelse, lägges på sakägares begäran till grund för ärendets behandling vid inlösningsförfarande, som enligt denna lag på åtgärd av myndighet skall äga rum. Har område eller del därav överlåtits i legotagarens ägo från jord, tillhörande församling eller kommun eller från annan jord eller från vattenområde, för vars överlåtande enligt gällande stadganden godkännande eller samtycke av domstol eller annan myndighet kräves, är överlåtelse, som vid inlösningsförfarande upptagits till behandling, giltig även utan dylikt godkännande och samtycke.

Utöver de avtal, som i 1 och 2 mom. avses, må sakägarna vid i denna lag föreskrivet inlösningsförfarande överenskomma rörande omfånget av det område, som skall inlösas, samt rörande löseskillingen och ersättningarna ävensom om tiden för deras erläggande.

6 §.

Därest landskapet, kommun, sammanslutning av kommuner, församling eller tättningsbefolkat samhälle provas för sina allmänna ändamål oundgängligen vara i behov av legoområde, beläget på dem tillhörig jord, må legotagaren åläggas att flytta annorstädes, försåvitt åt honom av samma ägares jord eller, där detta på grund av att legoområdet är beläget på annan än landskapet tillhörig jord icke är möjligt, av landskapets jord anvisas ett nytt område, som skäligen motsvarar de förmåner legotagaren innehaft.

Vad i 1 mom. är stadgat, gäller även, om områdets i landskapslagen om reglering av byggnadsverksamheten förutsatta reglering provas oundgängligen kräva, att legotagaren flyttar till nytt område. Härvid må legotagare på samfälld jord, därest utflyttning ej annorledes kan för rättas, flyttas även till vederbörande kommun tillhörig jord.

I verkställighet av utflyttning må på legotagarens begäran uppskov beviljas, intill dess området begynner användas för i 1 eller 2 mom. åsyftat ändamål, likväl för minst två och högst tio år. Tillika bör förordnas, vilket till det tidigare legoområdet hörande område legotagaren, i stället för det honom till ägo avskilda, må förfoga över intill verkställandet av utflyttningen. Legotagaren bevarar med i 58 § 2 mom. nämnda undantag sin i enlighet med legoavtalet föreskrivna rätt att besitta det ovan avsedda området intill verkställandet av utflyttningen.

7 §.

Provas avskiljande av legoområde vara till avsevärt förfång för

-7-

ändamålsenlig placering och nyttjande av stomlägenhetens eller därmed i sambruk varande, samma jordägare tillhörig annan lägenhets byggnader eller hemodlingar eller anses legogivaren oundgängligen hava behov av legoområde för av honom planlagd, inom en snar framtid skeende anläggning av industriell inrättning eller för utvidgning av tidigare förefintlig sådan eller är legoområdet beläget på sådan plats, som erbjuder särskilda förutsättningar för inom en snar framtid skeende anläggning av industriell inrättning, må legotagare åläggas att flytta annorstädes, försåvitt åt honom av samma ägares jord eller, där detta på grund av att legoområdet är beläget på annan än landskapet tillhörig jord icke är möjligt, av landskapets jord anvisas ett nytt område, som skäligen motsvarar de förmåner legotagaren innehaft.

Såsom hörande till industriell inrättning anses härvid jämväl upplagsplats, rälsbana, förvaltnings- och ekonomibyggnad, bostad för inrättningens tjänstemän och arbetare ävensom annan därmed jämförlig byggnad och anläggning.

Uti fall, som i denna paragraf avses, är i tillämpliga delar gällande, vad i 6 § 3 mom. är stadgat.

8 §.

Utflyttning, som äger rum enligt 6 och 7 §§, är icke tillåten till sådant område, med avseende å vilket, därest legoområde vore beläget på detsamma, grundade skäl kunde prövas förefinnas för legotagares utflyttning annorstädes.

Utflyttning är ej heller tillåten till område, från vilket, därest legoområde vore beläget på detsamma, inlösen ej kunde äga rum enligt denna lag.

9 §.

Därest ägornas ändamålsenliga placering eller sådana skäl, som enligt 6 och 7 §§ utgöra grunden för legoområdets flyttning, gäller skäl, som motsvara i lagen om skifte (FFS 604/51) för ägobyte föreskrivna förutsättningar, sådant påkalla, må med område, som skall inlösas, genom byte av områden införlivas sådant område, till vilket utflyttning enligt 6-8 §§ är tillåten, och skall det område, som gives i utbyte i stället för det område, som skall införlivas, tillhöra i legotagares besittning varande legoområde eller sådant utanför detta beläget, till inlösen planerat område, för vars vidkommande sådana skäl icke äro för handen, vilka enligt sagda paragrafer utgöra hinder för legoområdes flyttning.

I och för förbättrande av de ägors placering, vilka skola inlösas,

må jämväl under i lagen om skifte stadgade förutsättningar frivilliga och obligatoriska ägobyten förrättas.

10 §.

Legotagare må förvägras rätt till inlösen, därest i de fall, som nämnas i 6-9 §§, möjlighet icke finnes till utflyttning eller byte av områden eller om dylik åtgärd är ekonomiskt oändamålsenlig.

Legotagare må jämväl förvägras rätt till inlösen, då inlösen enligt 2 kap. ej kan ske.

11 §.

Förvägras rätt till inlösen och hava jordägare och legotagare ej i enlighet med 5 § 1 mom. överenskommit om legoområdets överlåtande i legotagarens ägo eller i jordägarens besittning eller om legoförhållandets fortbestånd, bör legoområdets besittning inlösas åt jordägaren emot ersättning, varom i 33 och 34 §§ stadgas. Legotagare må dock berättigas att med i 58 § 2 mom. nämnda undantag besitta legoområdet med de till legoförhållandet hörande rättigheterna under viss tid eller intill dess området begynner användas för de ändamål, vilka föranlett förbud för rätt till inlösen, i vartdera fallet dock icke för längre tid än fem år.

Förkastas anspråk på inlösen på den grund, att i 1-3 §§ stadgade förutsättningar för rätt till inlösen icke förefinnas, gäller, utan hinder av denna lag, beträffande jordägares och legotagares inbördes förhållanden, vad annars är stadgat. Hava likväl såväl legotagare som jordägare framställt anspråk på inlösen eller om av dessa den, som icke yrkat på inlösen, vid förrättningen gör anspråk på, att stadgandena i 1 mom. skola tillämpas, skall härvid lända till efterrättelse, vad i 1 mom. är stadgat för det fall, att rätt till inlösen förvägras.

Berättigas legotagare att inlösa blott en del av det område han besitter, är beträffande det område, som lämnas utanför den inlösen underkastade delen, gällande, vad i 1 mom. är stadgat om legoområde, vilket i sin helhet förblir oinlöst.

Avstår legotagare på i 52 § stadgat sätt från inlösen, gäller, utan hinder av denna lag, beträffande jordägares och legotagares inbördes förhållanden, vad annars är stadgat. Sedan legotagare avstått från inlösen, är han, därest avtal ej träffas om legoförhållandets fortbestånd, skyldig att flytta från legoområdet på den fardag, som närmast infaller, sedan ett år förflutit efter det meddelande om avståndet givits eller, i det i sagda paragrafs 2 mom. omnämnda fallet, sedan förrättningen avslutats. Legotagare må likväl, om så prövas ändamålsenligt, med de i

-9-

58 § 2 mom. nämnda undantag berättigas att med de till legoförhållanden hörande rättigheterna besitta legoområdet under viss tid, dock icke längre än fem år.

12 §.

Därest legotagare med legogivarens samtycke på lega utgivit delar av sitt legoområde, tillkommer i denna lag stadgad rätt till inlösen envar legotagare beträffande det område han besitter.

13 §.

Stadgandena i denna lag må icke tillämpas på i 304 § kyrkolagen avsedda områden.

2 kap.

Om område, som skall inlösas.

14 §.

Vid inlösen av huvudsakligen till bostadsområde avsett legoområde hänföres till det område, som skall inlösas, i främsta rummet det i legotagarens besittning varande området eller område, som motsvarar detta. Samtidigt bör avseende fästas vid en lämplig och ändamålsenlig placering av ägor på stomlägenheten och på det område, som skall inlösas.

Av område, som skall inlösas, bildas i de i 1 mom. avsedda fallen såvitt möjligt sådan bostadslägenhet eller -tomt, varom stadgas i 26 och 27 §§.

Vid prövning av, huruvida av område, som skall inlösas, kunde bildas i 2 mom. avsedd bostadslägenhet eller -tomt, må i fråga om bostadslägenhet jämväl beaktas i närheten måhända beläget och för tomtens vidkommande till legoområdet gränsande, legotagaren tillhörigt område.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat, utgör icke hinder för tillämpning av stadgandena i 19 § 1 och 3 mom.

Legoområde, vartill, tomtområde inberäknat, hör över två hektar lantbruks- och för lantbruk lämplig jord, betraktas icke som i 1 mom. avsett bostadsområde i andra än de i 26 § avsedda fall, i vilka till bostadslägenhet kan avskiljas en något större ägoareal än vad ovan nämnts.

15 §.

Är legoområde, avsett huvudsakligen för utövande av lantbruk, beläget annorstädes än på landskapets skogsmarker eller i avsides belägen trakt på annan landskapet tillhörig jord, förrättas inlösen sålunda, att av det inlösen underkastade området med beaktande av i legotagarens besittning varande eller dessa motsvarande ägor samt i 6-9 §§ stadgade

möjligheter till byte av område och flyttning såvitt möjligt bildas en sådan med hänsyn till de lokala förhållandena ändamålsenlig odlings- eller bostadsodlingslägenhet, varom i 23 och 24 §§ stadgas. Genom överenskommelse sakägarna emellan, vilken träffats på i 21 § föreskrivet sätt, må härvid legoområde, som legotagare besitter och som är större än bostadsområdet, men till sin storlek ej motsvarar bostadsodlingslägenhet, utvidgas till bostadsodlings- eller odlingslägenhet, samt legoområde, som är större än bostadsodlingslägenhet, men mindre än odlingslägenhet, till odlingslägenhet. Kan ej legoområde, som är större än bostadslägenhet, utan utvidgning eller i stöd av överenskommelse sakägarna emellan genom utvidgning ombildas till bostadsodlingslägenhet eller till odlingslägenhet, må av legoområdet med legotagarens samtycke bildas bostadslägenhet eller -tomt.

Har legotagare varit berättigad att fortgående bedriva fiske på vattenområde, som tillhör legogivaren, eller på samfällt vattenområde, vari legogivaren har andel, tilldelas den odlingslägenhet och bostadsodlingslägenhet, som av det inlösen underkastade område, skall bildas, en deras andelstal motsvarande andel av legogivarens vattenområde eller andel däri.

Finnes i närmaste omgivning landskapet tillhörig skogsmark eller i avsides belägen trakt annan landskapet tillhörig jord, som är lämplig att avskiljas till område, som skall inlösas, gäller beträffande inlösen av område från dylik jord, vad i 19 § stadgas.

I legotagarens besittning varande område, från vilket legotagaren enligt 6 och 7 §§ bleve flyttad, må icke inlösas i legotagarens ägo, såvida ej jordägaren samtycker därtill.

Vid prövning av, huruvida av område kunde bildas i 23, 24 och 26 §§ avsedd lägenhet eller i 27 § avsedd bostadstomt, är beträffande fall, som åsyftas i denna paragraf, på motsvarande sätt gällande, vad i 14 § 3 mom. är stadgat.

16 §.

Då huvudsakligen för bedrivande av fiske avsett legoområde är beläget vid havskusten eller uti skärgården och icke befinner sig på landskapets skogsmark eller i avsides belägen trakt på annan landskapet tillhörig jord, inlöses legoområdet såvitt möjligt till en sådan med hänsyn till de lokala förhållandena ändamålsenlig fiskelägenhet, varom i 25 § stadgas och skall för övrigt vid inlösningen i motsvarande mån lända till efter rättelse, vad i 15 § är stadgat beträffande legoområde, som skall inlösas till odlings- eller bostadsodlingslägenhet, och be-

-11-

träffande område och andel, som skola tilldelas ifrågavarande legoområde, likväl så, att legoområdet tilldelas sådan andel i vatten eller av legogivaren tillhörigt vattenområde sådant vattenområde, som i 25 § stadgas. Därest vid tilldelande av vattenområde legogivarens utövande av fiske genom vattenområdets avskiljande skulle försvåras eller genom avskiljandet så små vattenområden uppstå, att avskiljandet vore att anse såsom menligt sönderstyckande, skola fiskemöjligheterna tryggas genom tilldelning av andel i vattenområde.

Därest av huvudsakligen för fiskeändamål utarrenderat område, beläget på ovan i 1 mom. avsedd jord, ej kan bildas i 25 § avsedd fiskelägenhet eller om för dylika ändamål utarrenderat område är beläget på i sagda moment avsedda jordägare tillhörig jord annorstädes än vid havskusten eller uti skärgården, inlöses området med iakttagande i fråga om de områden och förmåner, som skola tilldelas detsamma, av stadgandena i 15 §.

17 §.

Då av område, som enligt 15, 16 eller 19 §§ är underkastat inlösen, bildas odlings- bostadsodlings- eller fiskelägenhet, avskiljes till lägenheten, försåvitt det är ändamålsenligt och ehuru legotagaren icke skulle hava ägt motsvarande rätt till täkt, för lägenhetens eget behov erforderlig mull-, grus-, sand-, ler-, torvströ- och bränntorvtäkt och plats för erhållande av annat dylikt material, likväl under förutsättning, att legogivaren i de i 15 och 16 §§ avsedda fallen får behålla minst så mycket av dylikt område, som motsvarar hans husbehov. Lika så inlöses till dylik lägenhet i de i 19 § avsedda fallen, såvitt möjligt, vattenområde eller andel i vattenområde.

Enligt denna lag må likväl icke inlösas för stenbrott, gruvverksamhet eller med dessa jämförbara andra ändamål erforderliga områden, strömfall eller annan dylik särskild förmån, ej heller andel i dylikt område eller i dylik förmån.

18 §.

Kan område enligt 10 § icke inlösas, skall legotagare tilldelas jord och kredit enligt kolonisationslagstiftningen och honom tillerkännas företräde framom andra sökande.

19 §.

Är legoområde beläget på landskapets skogsmark eller i avsides belägen trakt på annan landskapet tillhörig jord och kan av i legotagarens besittning varande ägor icke bildas sådan med hänsyn till lokala förhållanden ändamålsenlig lägenhet, varom i 23-27 §§ stadgas, inlöses, i den

mån det med beaktande av ägornas placering är möjligt och legotagaren så önskar, av området så stor del, att lägenheten blir så ändamålsenlig som möjligt, dock ej mera av området än vad i sagda paragrafer är stadgat.

Anses inlösen underkastat område ej allena kunna bilda en ändamålsenlig helhet, må beaktas jämväl sådant legotagare tilläventyrs tillhörigt område, som är beläget i legoområdets närhet eller, då fråga är om bostadstomt, som gränsar till legoområdet.

20 §.

Det på området växande trädbeståndet inlöses jämte området.

21 §.

Överenskomma jordägare och legotagare vid förrättning om arealen av det område, som skall inlösas, och har dylik överenskommelse antecknats i förrättningsprotokollet, och hava sakägarna till denna del undertecknat protokollet, lände överenskommelsen till efterrättelse.

22 §.

Finnes på område, som inlöses i legotagares ägo, i legotagarens besittning varande byggnad, vilken icke tillhör honom, är legotagaren berättigad att inlösa byggnaden. Därest ägare av dylik byggnad det påyrkar och byggnaden efter områdets inlösen icke anses motsvara det ändamål ägaren därmed avsett, är legotagaren skyldig att inlösa densamma. Kan legotagaren icke ekonomiskt nyttja byggnaden, må han dock befrias från inlösningsskyldighet.

Finnes på område, som inlöses i legotagares ägo, annan än i legotagarens besittning varande byggnad, vilken icke tillhör honom, är legotagaren berättigad att inlösa byggnaden. Därest ägaren av byggnaden icke är legogivaren, må legotagaren blott med ägarens samtycke tillåtas inlösa byggnaden. Beträffande legotagares skyldighet att inlösa dylik byggnad och hans befriande från inlösningsskyldighet är på motsvarande sätt gällande, vad i 1 mom. är stadgat.

Om vid inlösen, i andra fall än i samband med legotagares utflyttning, av legotagare innehaft område förminskas och i legotagares besittning varande byggnad, vilken icke tillhör honom, lämnas utanför det inlösen underkastade området, gäller beträffande inlösen av byggnaden, vad i 1 mom. är stadgat.

Om vid inlösen, i andra fall än i samband med legotagares utflyttning, av legotagare innehaft område förminskas, och lämnas i legotagares ägo varande byggnad utanför det inlösen underkastade området, är jordägare, på vars område byggnaden är belägen, skyldig att inlösa bygg-

-13-

naden, om legotagare det yrkar och byggnadens bortflyttning till område, som skall inlösas i legotagarens ägo, anses vara ekonomiskt oändamålsenligt. Kan jordägare icke ekonomiskt nyttja byggnaden, må han likväl befrias från inlösningsskyldighet.

Komme byggnad enligt 1-4 mom. ej att tillhöra samma ägare som det område, på vilket byggnaden är belägen, är byggnadens ägare skyldig att bortflytta densamma inom av förrättningsmännen fastställd tid, ej överstigande fem år, räknat från det förrättningen vunnit laga kraft. Landskapsstyrelsen må dock på synnerliga skäl förlänga tiden för byggnadens bortflyttande, om därom ansökes inom den för bortflyttningen fastställda tiden.

Med avseende å utflyttningskostnaderna gäller, vad i 40 § stadgas.

23 §.

Då enligt 19 § legoområde må ombildas till odlingslägenhet, avskiljas till densamma så mycket lantbruks- och för lantbruk lämplig jord, att en medelstor familj, då den brukar lägenheten enligt de förutsättningar de lokala trafik- och lantbruksförhållandena erbjuda, därav, med beaktande av det stöd skogen erbjuder, får åtminstone sin huvudsakliga utkomst. Lantbruks- och för lantbruk lämplig jord må dock icke tilldelas i större utsträckning än att jorden, bringad i för lantbruksjord ändamålsenligaste kulturart, motsvarar tjugo hektar förvandlad åker. Såvitt synnerliga skäl sådant kräva, må odlingslägenhet likväl tilldelas en något större ägoareal.

Ovan i 1 mom. avsedd odlingslägenhet må tilldelas högst så mycket skogsmark, att skogen, med beaktande av markens avkastningsförmåga samt trädbeståndets storlek och struktur, med tillämpande av en bestående avverkningsmängd och dess ändamålsenliga tillvaratagande lämnar lägenheten dess huvudsakliga husbehovsvirke och, med beaktande av de olika avsättningsförhållandena för virket, för lägenhetens livsduglighet nödig mängd försäljningsdugliga träd. Skogsmark må likväl icke tilldelas i större omfattning, än att skogen årligen avkastar 75-125 kubikmeter virke fast mått, uppskattat såsom barkat stamvirke.

I de trakter, i vilka odlingsmöjligheterna på grund av jordens art, traktens avskilda läge eller naturförhållandena äro begränsade, men rikligt med skogsmark finnes, må de bristande odlingsmöjligheterna ersättas med motsvarande skogsmark, dock ej mera än att skogens avkastning, beräknad på i 2 mom. omförmält sätt, icke överstiger 150 kubikmeter fast mått.

-14-

24 §.

Då enligt 19 § legoområde må ombildas till bostadsodlingslägenhet, avskiljas till densamma så mycket lantbruks- och för lantbruk lämplig jord, som med avseende fäst vid åbons utkomst prövas nödigt, dock icke mera än att jorden, bringad i för lantbruksjord ändamålsenligaste kulturart, motsvarar fyra hektar förvandlad åker, såvida icke synnerliga skäl kräva tilldelandet av en något större ägoareal. Såvitt det är möjligt och ändamålsenligt, att bostadsodningslägenhet tilldelas skogsmark, tilldelas sådan i allmänhet högst så mycket, att skogens årliga avkastning motsvarar lägenhetens förbrukning av husbehovsvirke.

Ovan i 1 mom. avsedd bostadsodningslägenhet må bildas endast med landskapsstyrelsens tillstånd och blott i det fall, att bedrivandet av ett lönande speciallantbruk till följd av jordens art och produkternas fördelaktiga avsättning fortgående är möjligt eller att på orten finnes tillfälle att vid sidan av bedrivande av lantbruk erhålla stadigvarande biförtjänst i tillräcklig omfattning samt att förutsättningarna för erhållande av utkomst på grund härav äro synnerligen fördelaktiga.

25 §.

Då enligt 19 § legoområde må ombildas till fiskelägenhet, avskiljes till densamma ett sådant vattenområde eller en sådan andel i vatten, som med beaktande av de lokala förhållandena och möjligheterna till fiske i öppna havet måste anses nödvändigt för bedrivande av yrkesmässigt fiske, samt en bostadsodningslägenhet motsvarande areal lantbruks- och för lantbruk lämplig jord samt under i 24 § 1 mom. nämnda förutsättningar även motsvarande areal skogsmark sålunda, att en medelstor familj på grundvalen av de förutsättningar, som fisket och de lokala trafik- och lantbruksförhållandena erbjuda, av fisket och lägenhetens avkastning kan erhålla åtminstone sin huvudsakliga utkomst.

På synnerliga skäl må till fiskelägenhet avskiljas mera skogsmark än vad i 1 mom. är sagt, likväl icke mera än vad som kunde tilldelas odlingslägenhet på samma plats.

Fiskelägenheter må icke ens på de i 19 § åsyftade områdena bildas annorstädes än vid havskusten eller uti skärgården.

26 §.

Till bostadslägenhet, som skall bildas av legoområde, avskiljes så mycket jord, att lägenheten, förutom bostadstomt, i främsta rummet har nödigt trädgårds- och potatisland samt bete för högst två kor, sammanlagt likväl icke mera än två hektar, såframt icke ägornas placering eller andra synnerliga skäl kräva avskiljande av en något större ägo-

areal.

27 §.

Till bostadstomt, som skall bildas av legoområde, avskiljes så mycket jord, som för dess användande till bostadsändamål är ändamålsenligt.

På den egentliga landsbygden må bostadstomt, som är mindre än tvåtusen kvadratmeter, i allmänhet icke bildas.

28 §.

Därest för område, på vilket legoområde är beläget, fastställt eller under inlösningsförfarande fastställs byggnadsplan eller generalplan, skall legotagaren, såvitt möjligt, tilldelas bostadsområde med iakttagande av byggnadsplanen eller sagda bestämmelser.

Efter begynnelsesammanträdet vidtagna åtgärder rörande åstadkommandet eller ändring av byggnadsplan eller generalplan behöva icke beaktas vid inlösningsförrättningen.

Därest vid inlösningsförrättning byggnadsplan eller generalplan icke kunnat beaktas eller tillämpas, utgör detta icke hinder för det inlösta områdets ombildande till fastighet. Ej heller må byggnadsförbud utgöra hinder för områdets ombildande till fastighet.

29 §.

Vid uppgörande eller ändrande av byggnadsplan eller bestämmelser beträffande områdes användning på sådant område, där i denna lag åsyftad inlösningsförrättning anhängiggjorts, skola, såvitt möjligt, gjorda inlösningsanspråk beaktas.

3 kap.

Om löseskilling.

30 §.

Löseskilling för område samt därtill hörande förmåner och byggnader ävensom sådana byggnader, som av legotagaren komma att inlösas och som icke tillhöra områdets ägare, bestämmas enligt gängse pris, som vid tiden för värderingen på orten bör anses skäligt.

Till ovan i 1 mom. avsedd löseskilling skall läggas värdet av uppkommen vanhävd och från densamma avdragas värdet av utförda förbättringar.

Löseskillingen för område, förmåner och byggnader samt de i 31 och 32 §§ avsedda ersättningarna för förbättring och vanhävd bestämmas likväl i det i 1 § 3 mom. nämnda fallet enligt de i landskapslagen om expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland stadgade grunderna.

-16-

31 §.

Det ovan i 30 § avsedda värdet av förbättringar fastställles med avseende å sådana förbättringar, vilka legotagare under sin besittningstid utfört på legoområdet, däri medräknade av legotagaren uppförda byggnader, som böra anses tillhöra jordägaren, och förbättringar, som jordägaren utfört på honom tillhöriga byggnader eller beträffande vilka rätten övergått till legotagaren. Värderingen av förbättringarna sker enligt vid tiden för värderingen rådande skäligt, gängse pris och enligt den värdestegring legoföremålet genom dessa förbättringar undergått, dock icke till högre belopp än vartill kostnaderna för arbetet skulle hava uppgått, om arbetet hade utförts, då värderingen ägde rum. Har legotagaren för verkställda förbättringar av legogivaren erhållit ersättning i form av i detta syfte till lågt belopp fastställd legoavgift, såsom friår eller annan gottgörelse, som är avsedd att utgöra ersättning för desamma, eller har legogivaren deltagit i förbättringarnas utförande eller i kostnaderna för desamma, skola dessa omständigheter skäligen beaktas vid fastställandet av ersättningen för de verkställda förbättringarna.

Vad i 1 mom. är sagt om fastställande av värdet av på området verkställda förbättringar, skall i motsvarande mån tillämpas för sådana byggnadsarbetens vidkommande, vilka omfatta uppförande eller förbättrande av andra än i sagda moment avsedda byggnader, som av legotagaren komma att inlösas.

Vad i lagstiftningen rörande lega av jord eller tomt är stadgat beträffande syner och begränsningar vid erhållande av ersättningar för verkställda förbättringar, äger icke tillämpning vid fastställandet av i denna paragraf avsedda ersättningar. Såsom förbättringar, som skola ersättas, betraktas dock icke uppenbara lyxanordningar och icke heller sådana anläggningar, vilka tjäna andra än bostads-, lantbruks- eller fiskeriändamål.

32 §.

Värdet av ovan i 30 § avsedd vanhävd fastställles enligt vid tiden för värdeminskningen och värderingen rådande skäligt, gängse pris med avseende å sådan vanhävd, för vilken legotagaren, enligt vad därom särskilt är stadgat, vore skyldig att till legogivaren erlägga ersättning, därest legoförhållandet skulle upphöra vid tiden för värderingen.

Den vanhävd, som under legotagarens besittningstid tillskyndats sådana byggnader, som i 31 § 2 mom. avses, räknas vid fastställandet av byggnadernas löseskilling byggnadens ägare till godo.

-17-

33 §.

Upphör legoförhållandet på den grund, att legotagare i stöd av 10 § förvägras lösningrätt eller att av vardera sakägaren på i 11 § 2 mom. omförmålt sätt framställt anspråk på inlösen av område i legotagarens ägo förkastas, eller om det område, som skall inlösas, till följd av flyttning icke kommer att omfatta det av legotagaren innehavda området i sin helhet, är jordägaren skyldig att inlösa legotagarens på det område, som icke inlöses i legotagarens ägo, befintliga byggnader. Jordägaren är härvid liksom i det i 22 § 3 mom. avsedda fallet skyldig att ersätta de förbättringar, vilka legotagaren på det ifrågavarande området utfört eller beträffande vilka rätten övergått till legotagaren, liksom ock det värde, som legorätten med beaktande av ifrågavarande område jämte byggnader, återstående legotid och legoavgiftens storlek bör anses hava. Löseskillingen och ersättningarna fastställas, med undantag för de i 34 § nämnda fallen, enligt skäligt gängse pris på orten med beaktande i fråga om ersättningarna för verkställda förbättringar ytterligare av de i 31 § 1 mom. stadgade ersättningsgrunderna. Värdet av vanhävd, som tillskyndats området och legogivarens byggnader, skall fastställas enligt de i 32 § 1 mom. stadgade grunderna och avdragas från legotagaren tillkommande löseskillning och ersättning. Legotagaren är i det fall, att värdet av vanhävden överstiger löseskillingen och ersättningarna, skyldig att erlægga den överskutande delen till legogivaren.

I stället för att bestämma, att ovan i 1 mom. avsedd byggnad skall inlösas, må på anhållan av legotagare bestämmas, om så prövas möjligt och i ekonomiskt hänseende ändamålsenligt, att byggnaden skall bortflyttas till område, som legotagare skall inlösa i sin ägo, eller till honom eljest tillhörigt, i närheten beläget område.

Legotagare enligt 1 mom. tillkommande löseskillning och ersättning avdragas, försåvitt deras belopp överstiger värdet av vanhävden, från den löseskillning, som legotagaren vid inlösningen äger erlægga, såvitt löseskillingen förslår för ändamålet. I övrigt lände vid ersättnings erläggande till efterrättelse vad i 49 § och 69 § 4 mom. stadgas.

34 §.

Då det bestämmes, att besittningen av legoområde eller del därav, till följd av att legotagare på i 6 § omförmålda grunder förvägrats lösningrätt eller området förminskats, skall inlösas av jordägaren, äge stadgandena i 33 § i motsvarande mån tillämpning, likväl så, att de ersättningar, som skola erläggas åt legotagaren, samt löseskillingen

för byggnaderna fastställas enligt de i landskapslagen om expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland stadgade grunderna. 35 §.

Område, som utan legoavgift överlåtits såsom vederlag för arvslott, eller del därav eller genom byte i dess ställe erhållet område avskiljes enligt stadgandena i denna lag och utan erläggande av löseskillning i dens ägo, i vars besittning området överlåtits eller lagligen övergått. Lag samma vare, därest områdets besittning överlåtits med förlöpande ärftlig legorätt, utan avseende därpå, av vem legoområdet vid anhängiggörandet av inlösningsärende innehaves.

Erlägges uti 1 mom. avsett fall legoavgift, skall i löseskillning erläggas legoavgiftens kapitalvärde, som beräknas efter fem procent, och högst det belopp, vartill löseskillningen, minskad med beloppet av det tidigare i ett för allt erlagda vederlaget, enligt denna lag skulle belöpa sig. Har legoavgiften efter det vederlaget erlagts, ånyo bestämts, höjes eller sänkes det belopp, som skall avdragas såsom engångsvederlag, i förhållande till den förändring legoavgiften undergått.

Därest område i fall, som nämnes i 1 mom., minskas, skall jordägaren för denna del åt innehavaren erlägga en enligt 30-34 §§ bestämd löseskillning samt ersättningar.

Fogas till område, som skall inlösas, utöver i 1 mom. avsedda områden andra områden och förmåner, skall för dem erläggas ett enligt 30 § bestämt pris.

36 §.

Vid inlösen av soldattorp eller del därav bestämmes löseskillningen för området jämte därtill hörande förmåner samt byggnader enligt 30 §.

Stöder sig besittningen av soldattorp eller del därav på grunder, som sakägarna emellan kunnat eller eljest kunna anses jämförliga med övergång av äganderätt eller ärftlig legorätt, må löseskillning, som skall erläggas av mottagaren av lägenhet, som skall bildas från det inlösen underkastade området, skäligen sänkas från i 1 mom. avsett pris, därjämte med iakttagande i tillämpliga delar av vad i 35 § 2-4 mom. är stadgat.

Skillnaden mellan ovan i 1 mom. avsedd löseskillning och i 2 mom. avsett nedsatt pris beträffande de områden och förmåner samt byggnader, för vilka nedsatt pris beräknats, stannar landskapet slutligt till last.

I skärgården må landskapet tillhörig skogsmark jämte skog och övriga förmåner, byggnader undantagna, inlösas till lägre pris än i 30 § är stadgat.

38 §.

Överenskomma sakägarna vid inlösningsförfarandet om löseskillingen och ersättningarna, länder avtalet till efterrättelse.

39 §.

Ålägges legotagare av skäl, som i 6 § 1 mom. omförmålas, att flytta från sitt förra område till ett nytt, erlägger jordägaren utflyttningskostnaderna.

Skall legotagare av skäl, som i 6 § 2 mom. nämnas, flyttas annorstädes, erläggas utflyttningskostnaderna av kommunen.

Sker utflyttning på grund av 7 § 1 mom., erläggas utflyttningskostnaderna, om legoområdet är beläget på enskild person tillhörig jord, av jordägaren till högst det belopp, som nyttan av utflyttningen anses medföra för honom, och för den överskjutande delen erläggas utflyttningskostnaderna av landskapet. För legoområde, som är beläget på annan än enskild person tillhörig jord, erläggas utflyttningskostnaderna i sin helhet av jordägaren. Dock erläggas utflyttningskostnaderna av landskapet i det fall, att legoområdet är beläget på lägenheternas samfällda jord eller annan samfällad jord.

Skall legotagare på andra än i 1-3 mom. nämnda skäl flytta till nytt område, bestämmes skyldigheten att taga del i utflyttningskostnaderna enligt de grunder, som vid lantmäteriförrättning iakttagas vid bestämmandet av deltagande i utflyttningskostnader.

Beträffande räknandet av utgifter såsom utflyttningskostnader och även annat fastställande av dessa kostnader är gällande, vad i lagen om skifte (FFS 604/51) om utflyttningskostnader är stadgat.

Erläggas icke utflyttningskostnaderna slutligt av landskapet, utbetalas de i förskott av landskapsmedel på sätt om erläggande av utflyttningskostnader av statsmedel vid lantmäteriförrättningar är stadgat.

Ersättning för utflyttningskostnaderna erlägges icke, om det bestämts, att legorättens återstående värde skall ersättas enligt 33 eller 34 §. Fastställes ersättning att utgå för utflyttningskostnader i och för ersättande av överförande av sådana förmåner, för vilka ersättning för verkställda förbättringar fastställts att utgå, eller för ersättande av den nytta dylika förmåner medfört, erlägges förstnämnda ersättning minskad med beloppet av ersättningen för verkställda förbättringar.

40 §

Då ägare av byggnad i de i 22 § 1 mom. avsedda fallen ålägges att bortflytta byggnad, betalas utflyttningskostnaderna av byggnadens ägare och av legotagaren i den proportion, i vilken de anses draga nytta av bortflyttningen. På synnerligen giltiga skäl må dock bestämmas, att utflyttningskostnaderna till en del eller helt och hållet skola erläggas av landskapsmedel.

Om det i de i 22 § 2 mom. avsedda fallen bestämmes, att byggnad skall bortflyttas, erläggas utflyttningskostnaderna av landskapet, dock sålunda, att därest områdets mottagare eller byggnadens ägare anses draga nytta av bortflyttningen, dessa må åläggas att taga del i utflyttningskostnaderna enligt den nytta de erhållit.

Om det i de i 22 § 3 eller 4 mom. eller i 33 § 2 mom. avsedda fallen bestämmes, att byggnad skall bortflyttas, erlägger jordägaren den del av utflyttningskostnaderna, som svarar mot den nytta han dragit av bortflyttningen, och landskapet den återstående delen. Därest området ej inlösts i legotagarens ägo huvudsakligen på grund av reglering, som förutsättes i landskapslagen om reglering av byggnadsverksamheten, erlägger jordägaren den del av utflyttningskostnaderna, som svarar mot den nytta han drager av bortflyttningen, medan kommunen erlägger den återstående delen.

Utflyttningskostnaderna för byggnad utbetalas helt eller delvis i förskott av landskapsmedel på sätt om erläggande av utflyttningskostnader vid lantmäteriförrättningar är stadgat.

4 kap.

Om finansiering.

41 §.

Därest annan än i 1 § 3 mom. avsedd legotagare, med beaktande av hans ekonomiska och andra omständigheter, icke med egna tillgångar anses kunna erlägga köpeskillingen för legoområde eller byggnad, som överlåtits medelst i 5 § avsedd frivillig överenskommelse, eller löseskillingen för medelst beslut av myndighet inlöst omförmäld egendom, må, för såvitt fråga icke är om överlåtelse eller inlösen av landskapets eller kommuns egendom, för köpeskillingsens erläggande jordinköpslån beviljas och vid erläggandet av köpe- eller löseskillning landskapets förmedling anlitas samt i det fall, att den förenämnda egendomen inlösts från landskapet eller kommun eller kommun överlätit egendom genom frivillig överenskommelse, förordnas, att löse- och köpeskillingen må erläggas i form av annuiteter, enligt vad därom nedan stadgas.

Därest i 1 mom. omförmäld egendom i enlighet med 63 § 5 eller 6 mom.

lämnats att belastas av i sagda lagrum avsedd rätt, må ovan i 1 mom. avsett jordinköpslån icke beviljas eller vid erläggandet av köpe- eller löseskillning landskapets förmedling anlitas.

Oberoende av de i 1 mom. omförmälda förutsättningarna rörande legotagarens omständigheter skall vid finansieringen landskapets förmedling anlitas i det fall, att köpe- eller löseskillningen jämlikt 70 eller 71 § häftar för i sagda lagrum avsedda prestationer, och må härvid för köpeskillningens erläggande jordinköpslån icke beviljas. Under nämnda förutsättningar skall landskapets förmedling anlitas även i det fall, att egendomen inlösts från kommun eller att kommun överlåtitt den genom frivillig överenskommelse, liksom även oberoende av de i 47 § 1 mom. omförmälda förutsättningarna i det i sagda moment avsedda fallet, att sakägarna överenskommit om att ett större område än legoområdet skall överlätas eller inlösas.

42 §.

Ovan i 41 § 1 mom. avsedd legotagare tilldelas jordinköpslån ur kolonisationsmedel och skall honom vid beviljande av lån ur sagda medel givas företräde framom i kolonisationslagstiftningen förutsatta låntagare.

Ur kolonisationsmedel må legotagare, i vars ägo legoområde överlåtits genom frivillig överenskommelse eller inlösts medelst beslut av myndighet, beviljas även andra i kolonisationslagstiftningen förutsatta lån under enahanda förutsättningar, som dylika lån beviljas mottagare av enligt sagda lagstiftning bildade lägenheter.

43 §.

Därest i denna lag icke annorlunda stadgas, gälle angående beviljande av i 42 § avsedda lån och om lånevillkoren för dessa samt om lånens förmedlande och återindrivning, vad om dem i kolonisationslagstiftningen är stadgat, likväl sålunda, att lån må beviljas, ehuru i legotagarens ägo överlåtett eller inlöst område icke skulle uppfylla de krav, vilka i sagda lagstiftning uppställts för motsvarande kolonisationslägenheter och bostadstomter.

44 §.

Då i 42 § avsett lån beviljats legotagare, åt vilken genom frivillig överenskommelse område av lägenheten överlåtits, skall långivaren sända avskrift av överlåtelseurkunden och lånebeslutet samt utdrag ur jordregistret till vederbörande domhavande i domsagan för införande av anteckning i protokollet för inteckningsärenden till säkerhet för utbrytningsrätten samt lånets återbetalning. Då anteckningen införts, utgöra

området och därav bildad lägenhet pant för betalning av lån och ränta på detsamma med förmånsrätt från anteckningsdagen, så länge som om ogulden köpeskillings panträtt är stadgat. Om på grund av ansökan, som inlämnats under denna tid, till säkerhet för lånet inteckning fastställles i den lägenhet, som bildats av området, fortbestår långgivarens rätt. Långgivaren må på dens vägnar, som inköper och inlöser område, och på hans bekostnad låta avskilja området till självständig lägenhet och därå söka lagfart, och må inteckning fastställas utan ägarens av lägenheten hörande. Anteckning angående utbrytningsrätt må likväl icke göras, om dylik på grund av tidigare meddelande redan gjorts eller inteckning fastställts till säkerhet för utbrytningsrätten.

45 §.

Vid erläggande av sådan köpeskillning, för vars betalande jordinköpslån icke beviljats, och vid erläggandet av löseskillning, må landskapets förmedling anlitas sålunda, att köpeskillningen erlägges åt den till densamma berättigande av landskapets medel delvis eller helt i förväg i penningar. Om förmedlingen besluter landskapsstyrelsen efter hemställan av förrättningsmännen.

Köpe- eller löseskillning, som av landskapet förmedlats, eller del därav skall av kredittagaren till landskapet återbetalas med fem procents annuiteter, varav högst tre procent räknas såsom ränta på det för tiden oguldna kapitalet och återstoden utgör avkortning av kapitalet. Då förmedlad köpe- eller löseskillning är mindre än femtiotusen mark, återbetalas den på en gång eller med större annuiteter än ovan sagts.

46 §.

Beträffande sådan köpe- eller löseskillning, som skall erläggas till kommun och som landskapet icke förmedlat, ävensom beträffande löseskillning för från landskapet inlöst egendom må förrättningsmännen förordna, att de må erläggas med sådana annuiteter, som i 45 § 2 mom. beträffande av landskapet förmedlad köpe- och löseskillning är stadgat.

47 §.

Jordinköpslån må beviljas och landskapets förmedling anlitas endast på synnerliga skäl i det fall, att sakägarna överenskommit om att i legotagarens ägo skall överlätas eller inlösas ett betydligt större område än vad enligt 2 kap. är tillåtet eller att sakägarna överenskommit om betalande av en köpe- eller löseskillning, som är uppenbart större än gängse pris.

I erläggandet av ovan i 42 § avsedda lån samt i 45 och 46 §§ avsedda köpe- och löseskillningar må landskapsstyrelsen bevilja lättnader och upp-

-23-

skov med iakttagande i tillämpliga delar av vad i kolonisationslagstiftningen om beviljande av lättnader och uppskov är stadgat. Den börda, som långgivaren åsamkas genom beviljande av lättnader och uppskov eller kommun för de i 46 § avsedda annuiteternas vidkommande, ersättes för långgivarens vidkommande med iakttagande i tillämpliga delar av vad i kolonisationslagstiftningen är stadgat samt för annuiteternas vidkommande med tillämpning i motsvarande mån av vad i sagda lagstiftning är stadgat beträffande lån, som beviljats av kommunens egna medel.

48 §.

Efter det köpe- eller löseskillingen eller del därav förordnats att erläggas genom landskapets förmedling eller då förrättningsmännen i det i 46 § avsedda fallet förordnat, att legotagaren må erlägga köpe- eller löseskillingen i form av annuiteter, skall landskapsstyrelsen eller i det senare fallet förrättningsmännen sända meddelande om uppkomsten av fordran till vederbörande domhavande i domsagan för införande av anteckning i protokollet över inteckningsärenden till säkerhet för köpe- eller löseskillingsfordrans erläggande och, då fråga är om inlösen av till lägenhet hörande område, även för utbrytningsrätten. Då anteckningen införts, utgöra lägenheten eller området och därav bildad lägenhet pant för betalning av landskapets och jordägarens ovannämnda fordringar och ränta på desamma med förmånsrätt från anteckningsdagen, och må sagda fordringar jämte ränta uttagas ur lägenheten eller området oberoende därav, huru lång tid de varit ogulda. Sedan områdets avskiljande till självständig lägenhet antecknats i jordregistret, skall därom, enligt vad genom riksförordning närmare stadgas, anmälan sändas till vederbörande domhavande, som på det registerkort, som i inteckningsregistret skall upprättas för den av området bildade lägenheten, äger göra anteckning om att den ovan avsedda panträtten har avseende på den bildade lägenheten.

Av de ovan i 1 mom. avsedda fordringarna äger landskapets fordran bättre förmånsrätt än jordägarens fordran samt dessa båda bättre förmånsrätt än de i 42 § avsedda lånen.

49 §.

Är jordägaren jämlikt kolonisationslagstiftningen kreditgill eller med i 41 § 1 mom. avsedd legotagare jämförlig person eller anses han eljest vara i oundgängligt behov av kredit, är om beviljande av kredit åt jordägare för betalning av i 30, 31 och 33 §§ avsedda ersättningar och där avsedd löseskillning samt om erläggande av sådana genom landskapets förmedling, försåvitt de icke avdragits från jordägaren tillkommande löseskillning, i tillämpliga delar gällande, vad i 42-45 §§ samt

i 47 § 1 mom. beträffande överenskommelse om erläggande av större köpe- och löseskillning än gängse pris är stadgat om beviljande av kredit åt legotagaren för löseskillningens erläggande och om löseskillningens betalande genom landskapets förmedling.

5 kap.

Om inlösningsanspråk.

50 §.

Har jordägaren icke frivilligt överlåtit legoområde eller i stället därför annat område i legotagarens ägo, skall legotagaren eller jordägaren, som önskar inlösen, inom ett år från och med denna lags ikraftträdande framställa inlösningsanspråk medelst i enlighet med fastställt formulär uppgjordansökningsskrift, som ifylld i tvenne exemplar bör tillställas kolonisationsnämnden i den kommun, på vars område legoområdet eller del därav befinner sig.

Utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat, må vid inlösningsförrättningen inlösningsanspråk beaktas som på vederbörligt sätt av legotagaren eller jordägaren framställles till förrättningsmännen vid inlösningsförrättningens begynnelsesammanträde eller jämväl senare, försåvitt synnerliga skäl föreligga och detta kan ske utan men för förrättningen, dock senast vid i 57 § avsett sammanträde.

51 §.

Till kolonisationsnämnden framställt inlösningsanspråk bör av nämnden omedelbart i rekommenderat tjänstebrev meddelas känd annan sakägare.

Då i 50 § 1 mom. stadgad termin för framställande av inlösningsanspråk utgått, bör kolonisationsnämnden tillkännagiva framställda inlösningsanspråk på sätt om offentliga kungörelser är stadgat.

Senast inom trettio dagar efter utgången av den i 50 § 1 mom. stadgade terminen för framställande av inlösningsanspråk skall kolonisationsnämnden till landskapsstyrelsen insända de framställda inlösningsanspråken jämte bevis om delgivning och kungörelse.

Förrättningsmännen skola draga försorg om, att i enlighet med 50 § 2 mom. framställt inlösningsanspråk ofördröjligen delgives och kungöres på i denna paragrafs 1 och 2 mom. omförmält sätt.

52 §.

Har jordägaren framställt inlösningsanspråk, men legotagaren icke önskar inlösen, eller önskar legotagaren frångå av honom framställt inlösningsanspråk, skall legotagaren före inlösningsförrättningens kungörande därom meddela kolonisationsnämnden eller senast under inlösningsförrättningens gång vid i 57 § avsett sammanträde förrättningsmän-

nen. Den myndighet, som mottagit anmälan om avsägelse, äger på i 51 § nämnt sätt meddela jordägaren om saken. Beträffande fortsättande av legoförhållande är härvid gällande, vad i 11 § 4 mom. är stadgat.

Därest av förhållandena tydligt framgår, att legotagaren, trots att han icke meddelat, att han avstår från inlösen, icke önskar utöva sin lösningsrätt, skola förrättningsmännen utsätta en termin, inom vilken legotagaren skall meddela, huruvida han avstår från inlösen eller ej. Lämnar legotagaren icke sagda meddelande inom den utsatta terminen, skall inlösningen anses hava förfallit, och lände härvid till efterrättelse, vad i 1 mom. är stadgat med avseende därå, att legotagaren till förrättningsmännen inlämnar anmälan om avsägelse.

53 §.

Övergår legorätten till annan efter det inlösningsanspråk framställt, men innan beslut om inlösen vunnit laga kraft, intager den nya legotagaren under förutsättning, att övergången bragts till inlösningsmyndigheternas kännedom, den förra legotagarens ställning i inlösningsförfarandet i det fall, att inlösningsanspråket skulle hava kunnat godkännas, om övergången skulle hava ägt rum, innan inlösningsanspråk blivit framställt. Ovan i 2 § 1 mom. 3 punkten stadgad förutsättning, som uppfyllts av den tidigare legotagaren, anses med hänsyn till den nya legotagaren uppfyllt, om han meddelar, att han inom en skälig befunnen flyttningstid bosätter sig på legoområdet, och detta med beaktande av omständigheterna kan anses vara sannolikt.

Förefinnas i 1 mom. avsedda förutsättningar för lösningsrätt icke för den nya legotagarens vidkommande, förkastas inlösningsanspråket, och angående legoförhållandet skall härvid iakttagas, vad i 11 § 2 mom. är stadgat. Därest förutsättningar för inlösen vid övergången likväl förefunnos för den förra legotagarens vidkommande och legorätten övergått av annan orsak än på grund av hans död, får den förra legotagaren lösningsrätt och övergången anses ogiltig, samt i det fall, att legorätten övergått på grund av dödsfall, och förutsättningar för inlösningsrätt för någon annan rättsinnehavares vidkommande än den nya legotagaren äro för handen, får denne rättsinnehavare lösningsrätt, ifall legorätten överföres på honom.

6 kap.

Om inlösningsförfarande.

54 §.

Inlösningsförrättning av legoområde verkställes av förrättningsmän, bestående av en förrättningsingenjör och två gode män. Till förrättningsingenjör förordnar landskapsstyrelsen en lantmäteringenjör, vilken

fungerar som förrättningsmännens ordförande. Såsom gode män fungera de personer, vilka i kommunen utsetts till gode män vid lantmäteriförrättning. Vid en och samma förrättning användas såvitt möjligt samma gode män. Landskapsstyrelsen må på anhållan av förrättningsmännen ställa sak-kunniga till förfogande vid förrättningen.

Landskapsstyrelsen fastställer förrättningsingenjörens verksamhets-område, som vid behov må ändras.

Förrättningsingenjören besluter, vilka områden som skola handläggas vid en och samma inlösningsförrättning. Förrättningsmännen må under förrättningen avskilja delar av densammas till skilda förrättningar, om detta förfaringssätt för ett eller flere legoområdets vidkommande prövas ändamålsenligt för handläggningens påskyndande och såframt sådant eljest lämpligen kan ske.

55 §.

Då förrättningsingenjör verkställt de förberedande åtgärderna, skola de jordägare samt legotagare och andra rättsinnehavare, vilkas områden och rättigheter till följd av inlösningsanspråk och eventuella andra kända orsaker beröras av förrättningen, kallas till inlösningsförrättnings av legoområden begynnelsesammanträde genom kungörelse, som skall anslås på vederbörande kommuns anslagstavla och publiceras i en eller två på orten spridda tidningar minst fjorton dagar före sammanträdet.

Om förrättningens begynnande skola sådan i annan kommun hemmahörande jordägare, vars hemvist är uppgiven i inlösningsanspråket eller eljest är känd, samt landskapsstyrelsen, vars representant intager sakägares ställning vid förrättningen, genom särskilt kallelsebrev underrättas. Om tillkännagivande är i övrigt gällande, vad i 70 § 3 mom. lagen om skifte är stadgat.

Sakägares frånvaro utgör icke hinder för förrättningens verkställande.

Måste förrättning uppskjutas och kan vid sammanträdet dag för nästa sammanträde ej utsättas, skall underrättelse därom delgivas på sätt i 1 och 2 mom. är stadgat eller förrättningsmännen vid sammanträdet beslutat.

56 §.

Vid inlösningsförrättning av legoområde avgöras i enlighet med 51 § tillkännagivna inlösningsanspråk, bestämmas de områden, som skola inlösas, löseskillningar samt huru de skola erläggas, så ock ersättningar och övriga villkor för inlösen, beslutes om befriande av område från gravationer och om ersättningar härför samt verkställes ombildandet av

områdena till självständiga lägenheter eller deras anslutning till tidigare förefintliga lägenheter med iakttagande av vad därom i denna lag är stadgat.

Vid inlösningsförrättning av legoområde må i enlighet med denna lag verkställas flyttning även av andra än i denna lag avsedda legoområden till annan plats på samma lägenhet samt därav föranledda ändringar av legoförhållanden vidtagas, såframt sådant för åstadkommande av en lämplig reglering av de inlösen underkastade legoområdena är nödvändigt. Beträffande erläggande av utflyttningskostnader gäller, vad i 39 § är stadgat.

Försåvitt av stadgandena i denna lag icke annat följer, är beträffande inlösningsförrättning i tillämpliga delar gällande, vad i lagen om skifte angående styckning är stadgat.

Sakägare i inlösningsförrättning äro, förutom i lagen om skifte och särskilt i denna lag avsedda personer, annan ägare av byggnad än legotagare eller legogivare, försåvitt förrättningen avser honom tillhörig byggnad, samt innehavare av i 2 mom. avsedda legoområden, till den del förrättningen på grund av tillämpandet av sagda moment kommer att gälla nämnda legoområden.

57 §.

Då förrättningsmännen på grund av framställda inlösningsanspråk uppgjort plan för inlösen, skola de legotagare, som innehava legoområden på förrättningsområdet, och vederbörande jordägare samt landskapets representant beredas tillfälle att vid sammanträde, som tillkännagivits på i 55 § 4 mom. omförmält sätt, bliva hörda om förslaget till beslut.

58 §.

Legotagare, vars ärende rörande inlösen av legoområde, som han innehar, anhängiggjorts i den ordning i denna lag stadgas, bevarar under hela inlösningsförfarandet med i 2 mom. nämnda undantag honom enligt legoförhållandet, som utgör grund för inlösningsanspråket, tillkommande rätt till de områden jämte förmåner han innehar även i det fall, att legoförhållandet upphör, innan äganderätten till området genom inlösen av detta övergår till legotagaren eller innan inlösningsrätt slutligt förvägrats. Angående efter inlösningsförfarandets upphörande fortbestående besittning av område, som lämnats oinlöst, är stadgat i 6 § 3 mom., 7 § 3 mom. och 11 §.

För den tid, under vilken legotagare i de i 1 mom. nämnda fallen bibehåller besittningen av legoområdet, skall han erlægga en mot besittningsförhållandena svarande legoavgift, vilken förrättningsmännen, då

legotagaren eller jordägaren så yrkar, bestämma enligt vad på orten bör anses skäligt. Efter det inlösningsförrättningen avslutats, må legoavgiften på grundvalen av rådande förhållanden hänskjutas till kolonisationsnämnden för förnyad fastställelse.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat, skall på motsvarande sätt lända till efterrättelse i fråga om i 53 § avsedd ny legotagare, så ock i det fall, att legoförhållande, som avses i 1 och 2 §§, upphör efter denna lags ikraftträdande, men före framställande av inlösningsanspråk.

59 §.

Ovan i 9 § avsett byte av område samt, försåvitt i 35 § nämnt byte och i 56 § 2 mom. nämnd ändring av legoförhållande verkställas som byte av område, byte av i dessa paragrafer förutsatt område verkställas av förrättningsmännen i samband med inlösningsförrättningen. Beträffande ägobyte och byte av område lände i tillämpliga delar till efterrättelse, vad i lagen om skifte är stadgat om ägobyte.

60 §.

Förrättningsmännen må helt eller delvis förbjuda avverkning av skog på område, över vars inlösen eller genom i 9 § förutsatt byte av område skeende anslutning till det område, som skall inlösas, plan uppgjorts av dem, och är förbudet i kraft, såframt icke förrättningsmännen annorlunda besluta, till dess inlösningsförrättningen vunnit laga kraft eller till äventyrs förfallit. Under den tid förbudet är i kraft må träd avverkas på området endast med förrättningsmännens tillstånd.

Vid behov må i 1 mom. avsett förbud utfärdas redan före fastställandet av det område, som skall inlösas eller bytas, varvid det skall begränsas till det område, som anses kunna bliva inlöst eller bytt. Sedan inlösningsplanen blivit färdig, skola förrättningsmännen, ifall förbudet avser område, som enligt planen icke blir inlöst eller bytt, till denna del återkalla avverkningsförbudet.

Angående utfärdat avverkningsförbud böra förrättningsmännen kungöra på kommunens anslagstavla och till vederbörande skogsvårdsnämnd sända meddelande i och för anteckning i förteckningen över avverkningsförbud samt dessutom skriftligen därom underrätta kända jordägare och innehavare av avverkningsrätt. Meddelande till jordägare skall i fråga om landskapets jord tillställas landskapsstyrelsen. Då avverkningsförbud helt eller delvis återkallats eller av i 1 mom. nämnda orsaker upphört att gälla, skola förrättningsmännen eller den högre myndighet, vars i ärendet utfärdade beslut vunnit laga kraft, till vederbörande kommun och skogsvårdsnämnd sända meddelande i och för avlägsnande av ovannämnd

kungörelse och anteckning.

Var, som bryter mot i denna paragraf avsett skogsavverkningsförbud, straffes såsom om överträdelse av laga förskingringsförbud är stadgat.

61 §.

Är sakägare missnöjd med förrättningen, anmäl missnöje vid slutsammanträdet, varvid ärendet jämte däri verkställd rågång och ägobyte samt övriga åtgärder i hela dess vidd ofördröjligen skall underställas ägodelningsrätts avgörande.

Beträffande handläggning av ärende i ägodelningsrätt och sökande av ändring i ägodelningsrättens utslag är gällande, vad i lagen om skifte är stadgat. Med avvikelse från vad i 322 § 2 mom. lagen om skifte är stadgat, må självständigt yrkande vid ägodelningsrätt likväl framställas blott av sakägare, som anmält missnöje med förrättningen.

62 §.

Sedan med anledning av inlösningsanspråk på eller frivillig överlåtelse av del av lägenhet i 55 § avsett begynnellesammanträde hållits, skall förrättningsingenjören ofördröjligen insända meddelande till vederbörande domhavande i domsagan, vilken i protokollet över inteckningsärenden skall göra anteckning till säkerhet för rätten att avskilja ifrågavarande område. Anteckning må dock icke göras beträffande genom frivilligt avtal överlätet område, därest till säkerhet för rätten att avskilja det-samma inteckning redan fastställts. Då område avskiljes till självständig lägenhet, anses avskiljandets rättsliga verkan hava inträtt den dag, då inteckningen i protokollet över inteckningsärenden gjordes.

Avslå förrättningsmännen inlösningsanspråk på område och anmäles ej missnöje med beslutet, skall förrättningsingenjören insända meddelande om beslutet till domhavanden, som i inteckningsregistret skall anteckna, att rätten att avskilja området förfallit.

Har förrättningsmännens beslut rörande inlösningsanspråk på område på grund av missnöjesanmälan underställts ägodelningsrätts avgörande, skall ordföranden i sagda rätt, efter det tiden för anmälan av missnöje med ägodelningsrättens utslag utgått, ofördröjligen till vederbörande domhavande insända avskrift av utslaget och meddelande om, huruvida till honom eller lantmäterikontoret anmälts missnöje med utslaget. Har missnöje anmälts, skall domhavanden införskaffa utredning om, huruvida ansökan om ändring av ägodelningsrättens utslag fullföljts. Har mot ägodelningsrättens utslag, genom vilket i 2 mom. avsett beslut bibehållits i kraft, missnöje icke anmälts eller har ansökan om ändring av ägodel-

ningsrättens utslag, genom vilket förrättningsmännens beslut innehållande godkännande av inlösningsanspråk på området upphävts, icke fullföljts, skall domhavanden anteckna i inteckningsregistret, att rätten att avskilja området förfallit.

Högsta domstolen sände avskrift av sin dom och sitt utslag beträffande inlösningsanspråk på område till vederbörande domhavande i domsagan, som i det fall, att högsta domstolens utslag innehåller avslag på inlösningsanspråket, i inteckningsregistret skall anteckna, att rätten att avskilja området förfallit.

Efter det område på grund av inlösningsanspråk eller frivillig överlåtelse avskiljts till självständig lägenhet och avskiljandet antecknats i jordregistret, skall därom, enligt vad genom förordning närmare stadgas, meddelande sändas till vederbörande domhavande, som i inteckningsregistret skall anteckna, att avskiljandet genomförts och att till säkerhet för rätten att avskilja område tidigare gjord anteckning förfallit.

7 kap.

Om områdets befriande från gravationer samt erläggande av pris och ersättning.

63 §.

Då lägenhet eller område av lägenhet enligt denna lag inlöses i legotagarens ägo eller då vid förfarande jämlikt denna lag, varvid frivillig överlåtelse av lägenheten eller området i legotagarens ägo lagts till grund för behandlingen, beslut om befrielse gives, befrias lägenheten och området, såframt ej nedan i denna paragraf annorlunda säges, från att häfta för följande rättigheter och prestationer:

1) med stöd av inteckning eller inregistrering eller eljest lägenheten eller området belastande legorätt, ständig besittningsrätt och annan därmed jämförlik rätt, likväl icke i 1 § 3 mom. förordningen om inteckning i fast egendom avsedd intecknad rätt till inmutning av fyndighet eller till andel i inmutning;

2) intecknad och ointecknad sytningsrätt samt i 5 § landskapslagen den 18 juli 1956 om socialhjälp i landskapet Åland (21/56) avsedd rätt att erhålla underhåll;

3) intecknad och ointecknad skogsavverkningsrätt;

4) fordran, rätt till uppbärande av viss avkomst i penningar eller varor, ersättningar och kostnader, för vilka lägenheten eller området på grund av inteckning eller med stöd av stadgandena rörande ogulden köpeskillings rätt eller andra stadganden utgör underpant eller eljest häftar; samt

5) till sin natur offentligträttsliga eller i offentligträttslig ordning påförda eller med sådana jämförliga utlagor.

Såvida jämte lägenhet eller område på sätt, varom förmäles i 1 mom., i legotagarens ägo anskaffas sådan byggnad, i vilken till säkerhet för fordringsrätt lösöreinteckning fastställts, är beträffande byggnadens befriande från ansvarighet för nämnda fordringsrätt i motsvarande mån gällande, vad i nämnda moment är sagt.

Därest på lägenhet eller område, som i enlighet med 1 mom. anskaffats i legotagarens ägo, finnes en legotagaren tillhörig inrättning, i vilken jämte besittningsrätt till jorden inteckning till säkerhet för fordringsrätt fastställts, eller därest dylik legotagaren tillhörig inrättning, som till följd av minskning av legoområdet fallit utanför det område, som skall inlösas, bortflyttas till lägenhet eller område, som anskaffats i legotagarens ägo, hänför sig inteckningshavarens nämnda rätt till den lägenhet eller det område, som anskaffats i legotagarens ägo, dock icke i det fall, att lägenheten eller området i enlighet med 5, 6 eller 8 mom. lämnats att belastas med sådan i sagda lagrum avsedd rätt, till säkerhet för vilken inteckning eller inregistrering fastställts eller för vilken lägenheten eller området utgör pant utan inteckning.

Därest på lägenhet eller område, som i enlighet med 1 mom. anskaffats i legotagarens ägo, finnes annan än legotagaren tillhörig, i 3 mom. avsedd inrättning och anskaffas även denna i legotagarens ägo, är beträffande inrättningens befriande från ansvarighet för intecknad fordringsrätt i motsvarande mån gällande, vad i 1 mom. är sagt.

Hava sakägarna överenskommit om att för lägenhet, område, byggnad i 4 mom. inrättning skall erläggas en köpe- eller löseskillning, som eller i fall, som avses/är lägre än det på i 30 § 1 mom. stadgade grunder beräknade skäliga gängse priset, och anse förrättningsmännen, att lägenhetens, byggnadens eller inrättningens pris eller värdet av den del av lägenheten, som förblir i jordägarens besittning, och lägenhetens pris tillsammans tagna icke förslå till att häfta för i 1 mom. 3-5 punkterna samt 2 och 4 mom. i denna paragraf avsedda rättigheter och prestationer, befrias ej lägenheten, området, byggnaden eller inrättningen från dem.

Hava sakägarna i enlighet med 5 mom. överenskommit om att för lägenheten eller området erlägga ett pris, som är lägre än det skäliga gängse priset, och skulle priset enligt förrättningsmännens prövning icke förslå till att häfta för den ersättning, som till följd av att i 1 mom. 1 punkten avsedd rätt förfallit skall beräknas enligt 64 § 1 mom., befrias icke lägenheten eller området från att häfta för sagda rätt.

Därest rätt till sytning eller underhåll till följd av att område befrias från densamma komme att äventyra den för jordägaren återstående stomlägenhetens bärkraft, skola förrättningsmännen medelst beslut befria stomlägenheten från ansvarighet för sagda rätt. Då stomlägenheten befrias från ansvarighet, blir även jordöverlåtaren fri från skyldigheten att erlægga sytning eller underhåll.

Då beträffande jordägare eller innehavare av skogsavverkningsrätt vägande ekonomiska skäl det påkalla, må förrättningsmännen medelst beslut bibehålla lägenhet eller område, som skall inlösas i legotagarens ägo, belastande skogsavverkningsrätt i kraft till den del den ej äventyrar utövandet av varaktigt skogsbruk på lägenheten.

64 §.

Befrias lägenhet eller område från ansvarighet för i 63 § 1 mom. 1 punkten avsedd rätt, erlägges till innehavare av annan rätt än den, som utgör grunden för inlösen, en ersättning, vars belopp motsvarar den förfallna rättighetens kapitalvärde. Detta värde fastställles på grundvalen av den årsinkomst rättigheten beräknas hava inbringat, enligt vad för motsvarande fall annorstädes särskilt är stadgat.

Grundar sig i 1 mom. avsedd rätt på avtal, som beträffande boställsjord ingåtts med innehavare av präst, kantororgelnist-, kantors- eller orgelnisttjänst högst för dennes besittningstid, erlägges till honom eller hans rättsinnehavare ur församlingens dispositionsfond i årlig ersättning ett belopp, motsvarande en årlig ränta på områdets pris, beräknad till två procent lägre än Finlands Banks lägsta diskontränta, dock icke mera än den rena avkomst han från området dittills årligen njutit.

65 §.

Såframt icke i 63 § 1 mom. 2 punkten nämnd sytningsrätt eller rätt till underhåll lämnas att belasta stomlägenheten, erlägges åt rättsinnehavaren en enligt prisnivåns avsevärda stegring eller sänkning i motsvarande grad förhöjd eller sänkt ersättning ur landskapsmedel, enligt vad genom riksförordning stadgas. I stället för denna ersättning må åt rättsinnehavaren, där denne så önskar, erläggas en engångsersättning, motsvarande kapitalvärdet av sagda rätt.

Förrättningsmännen böra bestämma kapitalvärdet av i 1 mom. nämnd sytningsrätt och rätt till underhåll i och för verkställande av den i 70 § 2 mom. avsedda innehållningen. Detta kapitalvärde beräknas på grundvalen av den årsinkomst rättigheten inbringat, och skall vid kapitalvärdets bestämmande lända till efterrättelse, vad för motsvarande

fall annorstädes särskilt är stadgat.

66 §.

Jordägare och innehavare av skogsavverkningsrätt äga icke rätt att erhålla ersättning till följd därav, att i 63 § 1 mom. 3 punkten och i 8 mom. avsedd skogsavverkningsrätt förfallit, men är innehavaren av sagda rätt likväl berättigad att av jordöverlåtaren återfå den del av det erlagda priset, som motsvarar den mängd virke han på grund av att avverkningsavtalet delvis eller helt förfallit icke kommer att erhålla, och är han å andra sidan skyldig att åt jordöverlåtaren erlægga priset för det erhållna virket till den del, för vilken något pris icke tidigare erlagts. Såframt icke jordöverlåtaren och skogsavverkningsrättens innehavare enas om ovan avsedda pris, bestämmes prisets storlek av vederbörande skogsvårdsnämnd. Var, som icke nöjes åt skogsvårdsnämndens beslut, må föra talan i saken i den ordning, som om tvistemål är stadgat. Talan skall anhängiggöras inom ett år från det skogsvårdsnämndens beslut utfärdades.

67 §.

Sedan förrättningsmännen vid syneförrättning fattat beslut, skola de i de fall, då lägenhet, område, byggnad eller inrättning jämlikt 63 § befriats från ansvarighet för rättigheter, vilka belastat sagda egendom i stöd av inteckning, inregistrering eller utan inteckning gällande panträtt, eller i vilka i inrättning beviljad inteckning enligt sagda paragrafs 3 mom. kommit att gälla fastighet, som anskaffats i legotagarens ägo, till vederbörande domhavande i domsagan därom sända meddelande, vari särskilt bör nämnas, huruvida beslutet underställts ägodelningsrättens prövning, med undantag av nedan i 6 mom. nämnda fall, i och för anteckning i:

1) protokollet över inteckningsärenden för fastighet beträffande lägenhet, område och inrättning, då de befriats från ansvarighet för intecknade rättigheter, eller lägenhet och område för ogulden köpskilling eller för sådan rättighet, som i stöd av utan inteckning gällande panträtt belastar lägenheten eller området och varom stadgats, att anteckning bör göras i sagda protokoll, eller då i inrättning fastställd inteckning kommit att gälla lägenhet eller område, som anskaffats i legotagarens ägo;

3) lösöreinteckningsprotokollet beträffande byggnad;

4) legoregistret beträffande lägenhet och område, då de befriats från inregistrerad legorätt; samt

4) förteckningen över utmätta fastigheter beträffande lägenhet och

område, då de befriats från ansvarighet för sådana rättigheter, om vilka stadgats, att anteckning bör göras i sagda förteckning.

Då i 1 mom. avsedd anteckning om befrielse från ansvarighet för gravationer gjorts, skall till säkerhet för ifrågavarande rätt fastställd inteckning eller inregistrering eller utan inteckning gällande panträtt i motsvarande mån anses hava förfallit, varom likaså anteckning bör göras i vederbörande protokoll, legoregister eller förteckning över utmätta fastigheter.

Då rätt, som belastar i legotagarens ägo anskaffad, i 63 § nämnd egendom i stöd av inteckning, inregistrering eller panträtt för ogulden köpeskilling eller sådan utan inteckning gällande panträtt, varom föreskrivits införande av anteckning i protokollet över inteckningsärenden för fastighet eller i förteckningen över utmätta fastigheter, jämlikt stadgandena i sagda lagrum lämnats att fortfarande belasta ifrågavarande egendom, skall därom särskilt nämnas i meddelande, som enligt 1 mom. bör insändas.

Beträffande insändande av meddelanden angående ägodelningsrätts och högsta domstolens avgöranden, vilka gälla i denna paragraf avsedda gravationer, liksom beträffande domhavandes i domsaga skyldighet att anskaffa utredning angående fullföljande av ändringssökande gälle, vad i 62 § 3 mom. är stadgat. Efter erhållet meddelande skall domhavande i domsaga, ifall anteckning om gravation gjorts i protokollet över inteckningsärenden för fastighet, om sagda domstolars avgöranden införa anteckning i inteckningsregistret samt i andra fall på motsvarande sätt i lösöresintektningsprotokollet, legoregistret eller förteckningen över utmätta fastigheter.

Sedan områdes avskiljande till självständig lägenhet blivit infört i jordregistret, skall, enligt vad genom riksförordning närmare stadgas, meddelande därom sändas till vederbörande domhavande i domsaga, som i det fall, att i 1-3 mom. avsedd anteckning rörande området gjorts i protokollet över inteckningsärenden för fastighet, på det registerkort, som för inteckningsregistret skall uppgöras för den av området bildade lägenheten, och i annat fall på motsvarande sätt antingen i legoregistret eller i förteckningen över utmätta fastigheter skall införa anteckning därom, att beträffande området gjord anmälan om befrielse från gravationer eller om att någon rättighet lämnats att belasta området eller att i inrättningen fastställd inteckning överförts att belasta området gäller den bildade lägenheten. Då lägenhet eller område befrias från ansvarighet för sådan rätt, som belastar lägenheten eller området

-35-

på grund av utan inteckning gällande panträtt och varom icke stadgats, att anteckning skall införas i protokollet över inteckningsärenden för fastighet eller förteckningen över utmäta fastigheter, skall beträffande befrielsen till denna del icke insändas i 1 mom. nämnd anmälan, därest icke fråga är om ogulden köpeskilling.

68 §.

Inteckning och lösöreinteckning, som fastställts i lägenhet, byggnad eller inrättningen till säkerhet för uppfyllandet av förra ägarens eller med hans samtycke någon annans förbindelse, efter det hel lägenhet eller byggnad eller inrättning överlåtits i legotagarens ägo genom sådan frivillig överenskommelse, som gjorts till föremål för i denna lag föreskriven handläggning, vare ogiltiga. Lag samma vare angående sådan inteckning och lösöreinteckning, som efter det förrättningsmännens beslut om inlösen av hel lägenhet eller byggnad eller inrättning utfärdats, fastställts i sagda egendom till säkerhet för dens förbindelse, om vars egendoms inlösen fråga är, eller med hans samtycke till säkerhet för någon annans förbindelse, likväl så, att inteckning förblir i kraft, om inlösen genom avgörande, som vunnit laga kraft, förvägras.

Sedan fast egendom inlösts eller frivilligt överlåtits genom sådan överenskommelse, som gjorts till föremål för i denna lag föreskriven handläggning, må icke sagda egendom i stöd av 4 kap. 26 § utsökningslagen utmätas för den föregående ägarens gäld, förutom i det fall, att denna gäld i stöd av 63 § lämnats att belasta ifrågavarande fasta egendom.

69 §.

Köpe- och löseskilling samt ersättningar, vilka genom landskapets förmedling skola betalas till jordöverlåtare, ävensom ersättningar och löseskilling, vilka genom landskapets förmedling skola erläggas till legotagare, utbetalas, försåvitt de icke avdragits från jordöverlåtaren tillkommande löseskilling, av landskapsstyrelsen i penningar.

På ovan i 1 mom. avsett anskaffningspris samt ersättningar erlägges, enligt vad därom närmare genom riksförordning stadgas, ränta från ingången av den fjärde månaden efter den dag, då legoområde eller byggnad övergått i legotagarens eller byggnad i jordägarens ägo eller då landskapsstyrelsen utfärdat beslut om förmedling. Vid beräklandet av sagda månad beaktas av ovan nämnda dagar den av dem, som infaller senare.

Anskaffningspris, som skall erläggas utan landskapets förmedling, skall betalas, då legoområde eller byggnad övergått i legotagarens eller byggnad i jordägarens ägo, därest ej annorlunda överenskommit.

Ersättning, som jämlikt denna lag skall erläggas utan landskapets förmedling och som icke beaktats vid beräkandet av löseskillingen, skall, därest ej annorlunda stadgats eller överenskommits, erläggas, då beslut angående ersättningsens fastställande vunnit laga kraft.

Hava förrättningsmännen jämlikt 45 och 49 §§ underställt frågan om erläggande av anskaffningspris eller ersättning eller delar av dessa genom landskapets förmedling landskapsstyrelsens avgörande, är betalningsskyldig utan hinder av stadgandena i 3 och 4 mom. berättigad till anstånd med betalning av den del av och den ränta på anskaffningspriset eller ersättningen, som kunna komma att erläggas genom landskapets förmedling, intill dess landskapsstyrelsens beslut utfärdats. På synnerliga skäl må landskapsstyrelsen för kapitlets vidkommande bevilja högst ett års betalningstid, räknat från utfärdandet av nämnda beslut.

Anskaffningspris och ersättningar, vilka skola erläggas genom landskapets förmedling, skall landskapsstyrelsen, därest de häfta för i 70 eller 71 § avsedda prestationer, innehålla för utredning av sagda prestationer, och skall angående erläggande av dem förutom de i denna lag ingående stadgandena i tillämpliga delar lända till efterrättelse, vad om fördelning av köpeskillingen vid försäljning av egendom i utmätningsväg är stadgat.

70 §.

Sådant anskaffningspris för genom beslut av myndighet inlöst och medelst vid inlösningsförfarande till grund för behandlingen lagd frivillig överenskommelse överlåten lägenhet eller område, som erlägges genom landskapets förmedling, häftar för i 64 § 1 mom. avsedd ersättning, i 63 § 1 mom. 5 punkten avsedda utlagor ävensom för sådan i 63 § 1 mom. 4 punkten avsedd fordran, rätt att uppbära viss avkomst i penningar eller varor, ersättningar och kostnader, för vilka lägenheten eller området häftade på grund av inteckning eller ogulden köpeskillning eller annan utan inteckning gällande panträtt, och tillkommer mottagare av ersättning samt borgenär samma rätt till anskaffningspriset, som de tidigare hade till lägenheten eller området.

Av lägenhets eller områdes i 1 mom. nämnda anskaffningspris innehålls till landskapet i 65 § avsett kapitalvärde av ersättningen.

Då anskaffningspriset för lägenhet eller område komme att häfta för sådana i 1 mom. avsedda utlagor, fordringar, rätt att uppbära viss avkomst i penningar eller varor, ersättningar eller kostnader, för vilka den fastighet utgör pant, från vilken ifrågavarande lägenhet avskiljts eller område inlösts eller överlåtits, äger landskapsstyrelsen i det fall,

att nämnda fastighets övriga del antingen för sig eller tillsammans med i gemensamt pantansvar måhända stående andra fastigheter uppenbart förslår till att häfta för beloppet av dessa utlagor, fordringar, rättigheter, ersättningar och kostnader, befogenhet att befria anskaffningspriset från ifrågavarande ansvar och erlægga priset åt jordöverlåtaren, försåvitt enligt denna lag därtill icke annat hinder föreligger. Därest anskaffningspriset i enlighet med det ovan sagda icke befrias från sagda ansvar och panträttens innehavare icke heller avstår från sin rätt att utfå betalning ur anskaffningspriset eller därest av anskaffningspriset med stöd av 2 mom. innehållits kapitalvärdet av sådan sytningsrätt eller rätt att erhålla underhåll, som belastat den fastighet, från vilken lägenheten avskilts eller område inlösts eller överlåtits, har den, från vilken lägenheten eller området inlösts eller genom frivillig överlåtelse erhållits, rätt att i den ordning, som om tvistemål är stadgad, utsöka det belopp, som av anskaffningspriset använts till sådan betalning, av den, som dragit nytta på hans bekostnad.

71 §.

Till av landskapet förmedlat anskaffningspris för medelst beslut av myndighet inlöst och genom vid inlösningensförfarande till grund för behandlingen lagd frivillig överenskommelse överlåten, i 63 § 2 och 4 mom. avsedd byggnad och inrättning, vilka befriats från ansvarigheten för intecknad fordran, har borgenär samma rätt som han tidigare hade till föremålet för panträtten.

Förslår icke i 1 mom. nämnt anskaffningspris för inrättning till att häfta för intecknad fordran, erhåller borgenär med samma rätt, som han tidigare hade till föremålet för panträtten, i fråga om det resterande beloppet av fordran betalning ur den ersättning, som med stöd av 64 § 1 mom. till följd av att rätten förfallit erlägges åt inrättningens ägare.

72 §.

Till beloppet ringa, av landskapet förmedlat anskaffningspris, må, enligt vad därom genom riksförordning stadgas, erläggas till jordöverlåtaren utan att de gravationer behöva utredas, för vilka anskaffningspriset enligt stadgandena i detta kapitel häftar.

Förbinder sig mottagare av anskaffningspris, som förmedlats av landskapet, skriftligen att till landskapet erlægga sådana senare måhända framkommande, i 63 § 1 mom. 4 punkten avsedda fordringar, ersättningar och kostnader, för vilka lägenheten i stöd av andra stadganden än dem, som gälla ogulden köpeskillning, utgjorde pant och angående vilka utred-

ning icke erhålles ur lägenheten berörande gravationsbevis, samt sådana utlagor, som i sagda 63 § 1 mom. 5 punkten avses, må anskaffningspriset ehuru det icke är till beloppet ringa, erläggas till mottagaren, utan att sagda fordringar och övriga gravationer behöva utredas.

Har anskaffningspriset i enlighet med 1 eller 2 mom. erlagts, utbetalas de i nämnda moment avsedda fordringarna, ersättningarna, kostnaderna och utlagorna av landskapets medel, men har landskapet rätt att indriva dem av mottagaren av anskaffningspriset.

73 §.

För sådana fordringar, ersättningar, kostnader och utlagor, vilka uppkommit före inlösen eller före överlåtelse, som träffats medelst vid inlösningsförfarande till grund för handläggningen lagd frivillig överenskommelse, och för vilka, enligt vad därom särskilt är stadgat, lägenhetens eller områdets ägare eller innehavare vid respektive tidpunkt svarar, ansvarar icke legotagaren och, med undantag för det i 72 § omförmälda fallet, ej heller landskapet.

74 §.

Därest den, som av landskapet kräver anskaffningspriset för inlöst eller medelst vid inlösningsförfarande till grund för handläggningen lagd frivillig överenskommelse överlåten lägenhet eller område, icke kan förete utredning därom, att han eller den, vars rätt övergått till honom, vid tidpunkten för inlösningen eller den frivilliga överlåtelsen ägt lägenheten eller området, eller ifall anskaffandet av sagda utredning skulle åsamka honom oskäligen kostnader, må landskapsstyrelsen, då sökanden sådant begär och medelst utdrag ur mantals- eller skattelängd eller andra dylika officiella intyg visar, att han eller hans fångesman vid ovan omförmälda tidpunkt varit antecknad såsom lägenhetens eller områdets ägare, och skäl icke föreligger att antaga, att någon annan äger bättre rätt till priset än sökanden, genom offentlig kungörelse uppmåna den, som anser sig hava bättre rätt till priset, att mot sökanden väcka talan vid den underrätt, inom vars domkrets lägenheten eller området befinner sig, inom en månad från det kungörelse på i 2 mom. omförmäلت sätt publicerats i officiella tidningen, vid äventyr att han i annat fall går förlustig sin rätt att erhålla priset av landskapet.

Kungörelse skall på åtgärd av landskapsstyrelsen på sökandens bekostnad en gång publiceras i officiella tidningen i det första numret av något kvartal och på vederbörande kommuns anslagstavla utsättas till påseende på sätt om offentliga kungörelser är stadgat.

Har i 1 mom. avsedd talan inom föreskriven tid icke väckts, erlägges

priset åt sökanden. I annat fall erlägges priset åt den, som medelst domstolsutslag visar sig äga bättre rätt till priset.

8 kap.

Om avskiljande av område.

75 §.

Avskiljande och ombildande till lägenhet av i legotagarens ägo inlöst och medelst vid inlösningsförfarande till grund för handläggningen lagd frivillig överenskommelse överlätet område från såsom lägenhet i jordregistret antecknad fastighet försiggå genom styckning.

Har fastighet, från vilken område på i 1 mom. omförmält sätt anskaffas i legotagarens ägo, icke tidigare påförts mantal, skall vid styckningsförrättningen sådant påföras det område, som avskiljes, med iakttagande i motsvarande mån av vad om fastställande av mantal för område, som icke ombildats till lägenhet, enligt 76 § är gällande.

Av område må bildas en enda lägenhet, även om det omfattar delar av flere till samma by hörande fastigheter, vilka äro av olika natur eller höra till olika gårdsnummer, eller jämte dylik del en eller flere fastigheter såsom helheter eller enbart hela fastigheter. Höra till ny lägenhet ägor från två eller flere gårdsnummer, bildas därav nytt gårdsnummer av skattenatur.

Hör till område del av fastigheternas samfällda jord- eller vattenområde, fastställes mantalet i fråga om de ägor, som skola avskiljas från det samfällda området, enligt i 76 § 1 mom. förutsatta grunder, och må fastigheternas mantal lämnas oförändrade. De ägor, som skola avskiljas från det samfällda området, må införlivas med ny lägenhet, som bildas av enskilt område å fastigheten, eller med tidigare förefintlig lägenhet även på så sätt, att ägorna, utan att av dem en självständig lägenhet bildas, tagas i beaktande vid fastställandet av den nya lägenhetens mantal eller genom höjning av den tidigare lägenhetens mantal. Är värdet av de ägor, som skola avskiljas från det samfällda området, ringa i jämförelse med värdet av de övriga områden, som skola införlivas med ovan nämnda nya lägenhet, eller med värdet av den tidigare lägenheten, må in förlivandet verkställas, utan att dessa ägor beaktas vid fastställandet av den nya lägenhetens mantal eller utan höjning av den tidigare lägenhetens mantal. På samma sätt skall förfaras, då förmåner och andelar anslutas till den nya eller tidigare lägenheten. I styckningsinstrumentet skola i fall, som avses i detta moment, antecknas de fastigheter, till vilka det samfällda området hört, och deras andelar i detta.

Utgör område del av två eller flere gårdsnummer, som icke avskilts genom storskifte, verkställes styckningen sålunda, att det beräknas, huru stor del det område, som skall avskiljas, utgör av ifrågavarande, från varandra icke avskilda fastigheter, varefter på grund av det sålunda erhållna relationstalet den nya lägenhetens mantal fastställs. Samtidigt minskas i motsvarande grad de tidigare förefintliga fastigheternas mantal, vart och ett i den proportion, i vilken mantalen stå till varandra. Av den nya lägenheten bildas ett gårdsnummer av skattenatur.

Hava fiskelägenhet tilldelats flera fastigheters andelar i samfällt vatten, bildas av ägorna och vattenandelarna vid styckning en enda lägenhet, oberoende av, huruvida vattenandelarna tillhöra samma by som ägorna. Beträffande vattenandelarna skall härvid i tillämpliga delar lända till efter rättelse, vad i 31 kap. lagen om skifte är stadgat om överförande av till lägenhet hörande andel från en lägenhet till en annan. Tillhöra ägorna och vattenandelarna olika gårdsnummer, bildas av den nya lägenheten nytt gårdsnummer av skattenatur.

För i denna paragraf förutsatta åtgärder är samtycke av i 344 § lagen om skifte åsyftade rättsinnehavare icke erforderligt.

76 §.

Beträffande ombildande till lägenhet av område, som inlösts från till lägenhet icke bildad jord, är gällande, vad i 240 § lagen om skifte är stadgat angående fristående områdes ombildande till lägenhet.

Har till legotagare inlösts även tidigare förefintlig lägenhet eller visst område av lägenhet, må i 1 mom. nämnt område införlivas med tidigare lägenhet eller med lägenhet, som skall bildas av visst område, med iakttagande i tillämpliga delar av vad i 75 § 4 mom. är stadgat om sådana ägor, vilka skola avskiljas från fastigheternas samfällda områden och av vilka självständig lägenhet icke bildas.

Vad i 200 § lagen om skifte är stadgat om avskiljande av visst område från skifte underkastad lägenhet, äge även tillämpning vid i denna lag föreskrivet förfarande.

9 kap.

Särskilda stadganden.

77 §.

Har jordägare inom loppet av i 50 § 1 mom. föreskriven tid frivilligt överlåtit legoområde eller i stället för detta annat område i legotagares ägo, må överlåtelseavtal, som ej inom ovannämnda termin underställts i denna lag föreskriven behandling, upptagas till sagda behand-

ling jämväl vid efter nämnda termin angängiggjord lantmäteriförrättning, vid vilken området ombildas till självständig lägenhet.

78 §.

Finna förrättningsmännen vid förrättning för inlösen av legoområden eller vid i 77 § avsedd lantmäteriförrättning, att av sakägarna uppgjort överlåtelse- eller annat avtal icke överensstämmer med stadgandena i denna lag eller att avtalet är på sådant sätt bristfälligt, att det icke kan läggas till grund för i denna lag föreskriven handläggning, skola förrättningsmännen uppmana sakägarna att ändra eller komplettera avtalet. Komma sakägarna icke överens härom, skola förrättningsmännen avgöra saken genom beslut enligt denna lag.

I 1 mom. omförmäld överenskommelse angående ändring eller komplettering av avtal, vilken godkänts vid i nämnda moment avsedd förrättning, är giltig utan i 5 § omförmäلت, annars till äventyrs nödigt godkännande eller samtycke av myndighet samt utan i 1 kap. 2 § jordabalken föreskrivet bestyrkande av riktigheten.

79 §.

Kostnaderna för inlösningsförrättning, med undantag för vid förrättningen erforderligt handräckningsmanskaps lön, erläggas av landskapets medel.

Ovan i 1 mom. åsyftat handräckningsmanskaps lön erlägges av legotagaren. Skola hela lägenhetens ägor mätas i och för styckning, erlägger likväl jordägaren handräckningsmanskaps lön till andra delar än i fråga om det område, som skall avskiljas.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat, är även gällande, då i denna lag avsett legoområde med stöd av frivillig överenskommelse överlåtes i legotagarens ägo. Angående erläggande av handräckningsmanskaps lön må sakägarna likväl annorlunda överenskomma än vad i 2 mom. är stadgat.

80 §.

Då lägenhet, som bildats av medelst beslut av myndighet i legotagarens ägo inlöst område, eller områdes inför-livande med lägenhet antecknats i jordregistret, utfärde lantmäterikontoret för den nya ägaren utdrag ur styckningsinstrumentet eller, då fråga är om jord, av vilken lägenhet icke bildats, ur styckningsinstrumentet motsvarande förrättningshandling samt utdrag ur inlösningsbeslutet. Sådant utdrag ur beslut, vari anteckning gjorts om antecknandet i jordregistret, gäller som åtkomsthhandling och utgör full utredning angående äganderätten till lägenheten.

Har lägenhet genom beslut av myndighet i sin helhet förordnats att inlösas, gälle officiellt utdrag ur laga kraft vunnet beslut om inlös-

ningen som åtkomsthandling och utgör full utredning angående äganderätten till lägenheten.

I denna paragraf avsett fång må icke klandras.

81 §.

Vad i kolonisationslagstiftningen är stadgat om tryggande av kolonisationsåtgärderna, gäller i tillämpliga delar beträffande sådana huvudsakligen för gårdsbruks- eller fiskeriändamål bildade lägenheter och områden, som från i 19 § åsyftad jord inlösts med en avsevärt större areal än det område legotagaren tidigare innehåft.

82 §.

I de förbindelser, som med stöd av stadgandena i 4 kap. ingås med kredittagare, må vid äventyr av uppsägning av lånet eller del därav för iakttagande under lånetiden innefattas villkor, vilka gälla lägenhets eller områdes skötsel och användning, på dem befintliga byggnaders underhåll, lägenhetens eller områdets överlåtande eller utarrendering till tredje person eller dess delning samt försäljning av skog och andra nödigbefunna villkor.

83 §.

Beträffande jämlikt denna lag inlöst lägenhet eller område samt dess mottagare må, därest fråga icke är om på grund av i 1 § 3 mom. företagen inlösning eller försåvitt icke annorlunda är stadgat, i tillämpliga delar lända till efterrättelse, vad i kolonisationslagstiftningen om landskapets stödåtgärder är stadgat.

84 §.

Inlöst legoområde och byggnad anses hava övergått i inlösarens ägo, då inlösningsbeslutet vinner laga kraft.

85 §.

Fristående tillandning eller del därav eller annat område, vars delning eller ombildande till lägenhet inskränkts genom särskilda stadganden, må jämlikt denna lag inlösas utan hinder av de inskränkande stadgandena.

86 §.

Där icke i denna lag annorlunda är stadgat, bestridas kostnaderna för verkställigheten och tillämpningen av denna lag med landskapsmedel. Beträffande arvoden för ordförande och ledamot i kolonisationsnämnd är dock gällande, vad därom är särskilt stadgat.

Utdrag ur jordregistret och ur mantalslängd samt gravationsbevis, som erfordras vid avskiljande av områden, som skola inlösas, eller vid lyftande av anskaffningspris eller ersättning, som skall erlägg-

-43-

gas genom landskapets förmedling, utgivas utan avgift. Angående erläggande av lösen för gravationsbevis till vederbörande domhavande ur landskapets medel gäller vad om erläggande av lösen ur statsmedel i motsvarande fall i riket är stadgat.

87 §.

Sedan vid denna lags ikraftträdande anhängigt ärende rörande inlösen av legoområde slutligt avgjorts och legotagare icke beviljats inlösningsrätt, upptages ärendet, oberoende av, huruvida anspråk på inlösen enligt denna lag framställts, till behandling jämlikt denna lag.

Då ärende jämlikt 1 mom. upptages till behandling jämlikt denna lag, böra förrättningsmännen pröva, huruvida i ärendet redan vidtagna åtgärder kunna läggas till grund för behandlingen.

88 §.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag må utfärdas genom landskapsförordning.

89 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1960.

Mariehamn, den 2 mars 1959.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Hugo Johansson.

Landskapssekreterare Rolf Sundman.